

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFES EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

DEN HAAG **„AU PARADIS”** Firma WEBER & BARTELS

Salon de Coiffure pour Dames

TOUSSAINTKADE 2 bij de Prinsstraat - Tramhalte lijnen 2 en 3

PERMANENT HAIRWAVING, systeem Nestle, New-York

Schoonheids- en Anti-zenuwmassage - Moderne Haarwerken - Haarverven systeem Henné - Manicure
Bediening door geroutin. Kappers - Man spricht Deutsch - On parle français - English spoken

INHOUD: De Chineezzen in Nederlandsch-Indië en hunne rechtsbedeeling. — Tropisch-Medisch-Hygiënische Tentoonstelling te 's-Gravenhage. — Balische Bouwkunst. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Eur. Pers. II. Uit de Int. Pers. III. Uit de Chin. Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdelingen: (I. Apeldoorn, II. Groningen). — Mededeelingen: (Van het Informatie-Bureau). — Mutatiestaat van 9 tot 16 December 1925.

De Chineezzen in Nederlandsch-Indië en hunne rechtsbedeeling

door
Mr. P. A. F. BLOM.

Een van de bevolkingsgroepen van Nederlandsch-Indië, n.l. de Chineezzen, begint, dank zij het optreden van de jong-Chineezzen, in Nederland studeerende, al meer en meer de aandacht op zich te vestigen, waarbij de strooming, die zich bij haar openbaart, gericht op de gelijkberechtigtheid met de Europeanen, inzonderheid in het oog gehouden dient te worden.

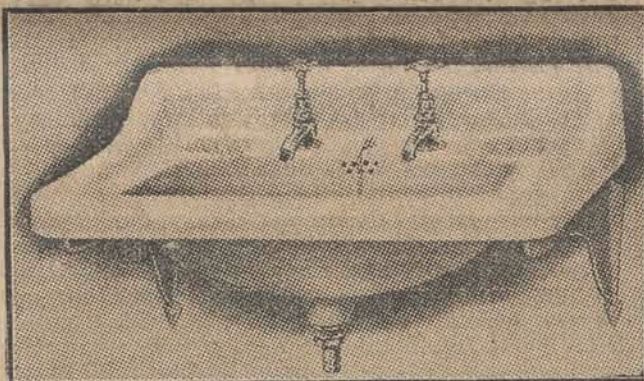
Tot goed begrip der zaak diene, dat men na veel opharrewar in 1920 eindelijk in het Regeeringsreglement van Nederlandsch-Indië een nieuw artikel 109 opgenomen heeft, bevattende eene herverdeling van de bevolking van onzen Oost; kende oertijds aan de eene zijde Europeanen en daarmee gelijkgestelden, daartegenover stond dan de groep van Inlanders en zij, die daaraan gelijk geacht werden. Met deze tweedeelige indeeling is nu gebroken en is daarvoor in de plaats een indeeling in 3 groepen gesteld: Europeanen, Inlanders en Vreemde Oosterlingen. Vroeger gerekend tot de Inlanders, want daarmee was hij gelijk gesteld, vormt thans de Chinees het hoofdbestanddeel van de laatste groep.

Als wij nu in artikel 109 van meergenoemd Regeeringsreglement lezen, dat, wil een bepaald individu gerekend worden tot de Europeanengroep, hij moet zijn of Nederlander of Japanner of uit Europa afkomstig, dan wel kunnen wijzen op een familierecht, dat sprekend gelijk op dat in Nederland, dat moet men, goed op de hoogte zijnde van de z.g.n. Chineezzen-wetgeving, iets zonderlings vaststellen. Was 's toeh in het jaar 1917 gebeurd? Toen verscheen het Staatsblad 127 een wetgeving, die privaatrechtelijk den Chinees met den European gelijk stelde en legt men nu daarnaast het evengenoemd artikel 109, dan ziet men, dat, wil de Chinees in de Europeanengroep belanden, zijn familierecht, d.w.z. zooals dat is in het land van herkomst (meestal Zuid-China) met dat in Nederland overeenstemmen moet. Als nu een moderne strooming in Zuid-China gaat breken met dat wat daar reeds eeuwenlang gold en een familierecht wordt ingesteld gelijk aan dat van ons, dan is men er niet zotte van deze anomalie springt dadelijk in het oog, als men bedenkt, dat een dergelijke onzekere gebeurtenis hier de beslissende factor is, terwijl

HAAGSCHE ASSURANTIE COMP.
VOOR BRAND ENZ. VAN 1805
HOOFDKANTOOR:
BEZUIDENHOUT 1 — DEN HAAG
BRAND ■ BEDRIJF ■ INBRAAK

DE KLERK & TEN BRUGGENCATE

VASTE WASCHTAFELS, groote maat,
reeds van af 1 22.50 compleet.

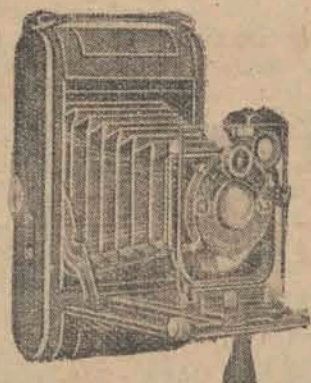
Electricische ornamenten en -apparaten.
Laan van Meerdervoort 150, 's-Gravenhage. Tel. 35122

Instituut R. KUYPER

Amsterdam R. Vinkeleskade 61
Gecomb. mondel. en schriftelijke opleiding, met club- en privaatlessen in alle hoofdplaatsen.

M.O. Staatsinrichting
M.O. Staath.h.kunde, alle acten Boekhouden (ook Staatspraktijkdiploma) Gemeenteadministratie. Ook studiegelegenheid voor hen die geen examen wenschen te doen. Prospectus met examenresultaten, aanbevelingen en opgave van hoofdleiders en leeraren voor ieder vak, alsmede profies op aanvraag kosteloos.

AMATEURFOTOGRAFEN

Groote
Jaarlijksche
Opruiming

tegen ongelooflijk
lage prijzen

Fotohandel **R. A. LAPPÖHN**
HEERENGRACHT 3^B PASSAGE 43

GEVESTIGD FOTOGRAFISCH ATELIER H. THEOBALD

voorheen firma CHARLS en VAN ES & Co.

BATAVIA-SOERABAIJA.

LAAN VAN MEERDERVOORT 189A.

TELEPHOON 33770.

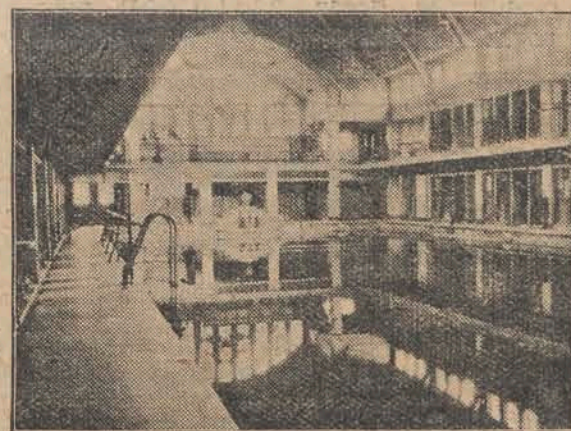
••• 'S-GRAVENHAGE. •••

Bad en Zweminrichting „DE REGENTES”

Telefoon 32739 Postrekening 69868

Weimarstraat 63, Den Haag.

In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

ZWEMBADEN - KUIPBADEN - DOUCHEBADEN

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

Accountantskantoor VAN LINGE

Wilhelminastraat 80 - DEN HAAG - Tel. 70922

Vertegenwoordiging in Ned.-Indië:
ADMINISTRATIEKANTOOR „UNIE”,
WINKEL, DE LANGE & CO., Malang (Java)

BELASTINGZAKEN, ACCOUNTANCY en Administratiën in Nederland en Ned.-Indië

E. D. VAN LINGE Rzn., Accountant, Den Haag
E. W. A. SNOEK, Oud-Insp. der Dir. Bel., „ „
A. RUYSCH VAN DUGTEREN,
Oud-Insp. van Fin. in Ned.-Indië, „ „
W. J. L. DE LANGE, Accountant, Malang (Java)

VAN GULIK's Wijnhandel
 2e Louise de Colignystraat 75 Telefoon 72523
 's-Gravenhage
 Uitsluitend prima Wijnen, Whisky, Cognac
 enz., van eerste klasse huizen

M. STEINS - DEN HAAG
 Korte Houtstraat 14^a
 VERTROUWD ADRES VOOR VAKKUNDIGE
 SCHOEN-REPARATIËN
 in uitsluitend betere afwerking, zoowel genaaid als gepend
Eerste klasse Maatwerk.

Tandarts Dr. A. KERVEL
 Frederik Hendriklaan 45
 DEN HAAG TELEF. 50122
 Spreekuur 9-3
 Belangrijk verlaagd Tarief
 bij contante betaling.

M.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-MIJN
BRANDSTOFFENHANDEL
 DENNEWEG 67a
 DEN HAAG
 TELEFOON 14427
 Wenscht gij te ontvangen de kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op 14427.

A. SCHRÖDER & CO.
 GROENMARKT 25, 26, 28
 'S-GRAVENHAGE
BEDDENMAGAZIJN
 GROOTE KEUZE:
IJZEREN- en KOPEREN LEDIKANTEN

WOLLEN EN DONSDEKENS

BRIEVEN en stukken, de afdeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

Het goede publiek
 (zoowel junioren als volwassenen) kan thans in een passend milieu
Steno - Typen - Talen - Boekhouden
 leeren aan het bekende Instituut
SCHOEVEERS Stadhondersplein 3, DEN HAAG
 Nic. Witsenstraat 3, AMSTERDAM

voor de hand liggende zou zijn, dat voor den Chinees het hem in Indië toebedeelde familierecht, i.e. gelijk aan dat van Nederland vrijwel, doorslaand zoude zijn.

Begrijpelijk wordt echter deze zonderlinge toestand, als men weet, dat de Chineezengroep uit twee elementen bestaat, n.l. de singkés, zijnde de vreemde-Chineezen en de z.g.n. peranakans, zij, die een Chinees tot vader hebben en binnen Nederlandsch-Indië uit een Inlandsche vrouw geboren. Het zou voor den singké geen bezwaar zijn, dat hij voorshands bleef in de groep der Vreemde Oosterlingen, ja, hem jarenlang voorwaardelijk toeliet en men hem na vijf jaar verblijf binnen den Oost eerst opnam in een der bevolkingsgroepen, doch voor den peranakan is dat anders.

De vraag luidt nu: streeft de peranakan-Chinees naar een wijziging van den staatkundigen toestand en zoo ja, welke grieven heeft hij tegen zijne huidige positie?

Wat de eerste vraag betreft, daarvan is de beantwoording niet zoo eenvoudig. Er is een tijd geweest, dat de geheele Chineezengroep als toen haar gelijkstelling met Europeanen gegeven was, haar dankbaar zou hebben aanvaard, daar de stemming toen zeer loyaal en beslist pro-Nederlandsch was. Aan de andere zijde zijn er evenwel teekenen geweest, die niet zoo volstrekt daarop wijzen en zelfs het tegendeel doen vermoeden; kenschetsend bijv. is de omstandigheid, dat tal van Chineezen op de particuliere landerijen, de zonder verband neergestoken of in groepen wonende Chineezen hier en daar op de Buitengewesten (Sumatra en West-afdeeling van Borneo?) zich vereenzelvigd hebben met de Inlandsche bevolking en omgeving en een hun volledig geschonken Europeaanrecht al zeer misplaatst zoude zijn en daarom vindt men dan ook in het particuliere landerijen-reglement van 1912 onder artikel 12 opgenomen als tegenstelling tot het feit, dat Inlanders en Vreemde Oosterlingen wel opgezeten mogen zijn van een particulier land en het z.g.n. erfpachtsrecht, zijnde een bouw- of bewerkingrecht kunnen hebben, Europeanen daarentegen uitgesloten zijn; zoo wijst de ordonnantie in Staatsblad 1917 No. 662 er op, dat Chineezen, die in de residentie van Riouw en Onderhoorigheden op 1 Maart 1913, de dag van opheffing van het zelfbestuur van Riouw, die eenig stuk gronds in bruikleen hadden gekregen van dat zelfbestuur en dat als woongrond of dergelijke bezigden, dien grond in burgerlijk wetboek-eigendom, of zoo zij die niet verkozen, een anderen titel, dus ook een niet Europeesch titel konden erlangen. Voorts bepaalt het Koninklijk Besluit, vervat in S 1913 No. 702, houdende regelen voor den rechts-toestand van tot landsdomein teruggebracht particulier land, dat Chineezen, voormalige opgezetenen, den door hen bezeten grond in eeuwigdurende erfpacht kunnen krijgen, welke bepaling Nolst Trenité in zijne Inleiding tot de agrarische wetgeving aanleiding geeft op blz. 82 op te merken, dat vele Chinese bezitters van onbeduidende woonerven of andere stukjes grond op een zulk Europeesch recht, dat wil zeggen: het eeuwigdurende erfpachtsrecht, geenerlei prijs stellen.

De Singké-Chinees zal, gelet op wat zich als zoodanig aandient, ook al heel weinig behoefte hebben aan dat Europeaanrecht, verknocht als hij nog is aan dat, wat hij thuis in Amoy of elders in Zuid-China kende en bovendien van al dat gedoe in onzen Oost niets begrijpende, zich veel meer interesseert voor den kleinhandel, om zich de gedroomde millioenen des te eer te vergaren.

Een vraag, die zich bij menigeen zal opdoen, is of hij den peranakan nog steeds veel interesse bestaat voor China. Stellig zijn er uitingen en teekenen genoeg in de Indo-Chineesche pers te lezen geweest, die daarop wezen. De peranakans, zegt men, hebben relaties met het geboorteland van vaderszijde gezocht en gevonden, accoord, maar de chaos, die daar heerscht, kan nooit als maatstaf gelden

Wilt ge in alle opzichten tevreden zijn, koopt dan Uw
GOUD EN ZILVER
 of brengt Uw Reparatiën bij W. K. POULUS
44 WESTEINDE 44 DEN HAAG - TEL. 33622
 het sedert 1885 zoo gunstig bekend staande en vertrouwde adres.
 2de Winkel: BOEKHORSTSTRAAT 101a
Let op het juiste adres

voor hunne begeerten en mocht de toestand zich blijven ontwikkelen in hetzelfde spoor, zal het voor de peranakans zaak zijn voor goederbreken met dat land, tenzij de bolsjewistische orde zulke aantrekkelijke perspectieven biedt, zij voor de over het algemeen vrij ontwikkelde anakans aanlokkelijk wordt, wat ik vooralsnog betwijfel.

Een tweede vraag is: wordt dan niet door de stroom van immigranten de gedachte aan het land levendig gehouden? Het zou de moeite zijn eens de aandacht te schenken aan het dat jaarlijks in Nederlandsch-Indische havens nengekomen en gevestigd is en dan zal een dalend cijfer te zien zijn. Hoe dat nu komt, dat willen wij ons niet verdiepen, doch dit is zeker, het voor den in Indië blijvend gevestigden Chinese niet anders dan ten goede zou komen, als er algeheele stilstand in de immigratie te bespeuren ware, omdat de oplossing van het vraagstuk gelijkberechtigtheid met den Europeanen voor de Chineezengroep in onzen Oost juist hare groote complicaties vindt in de aanwezigheid van de singkés. Een andere opmerking zoude kunnen hebben de peranakans niet de geheele nationale beweging op touw gezet met het doel om hunne verlangens op staatkundig gebied, gelijkstelling de Europeanen, te bereiken, en de aansluiting China, het levendig houden van de Chineesch geest te voorschijn gehaald, bereid om dadelijk weer overboord te werpen, als het gunstig werd? Eén ding is zeker, dat de opzette onder invloed van buiten af ingezette oorlog China helet zelf den invloed op Java tijden levendig te houden.

II.

Komen wij thans tot de grieven, die uitgesproken zijn van Chinese zijde. Zij zijn drieërlei: 1e. het z.g.n. verplicht wonen in wijken; 2e. het stelsel; 3e. de rechtsbedeeling.

Het sub te vermelden heeft voor Java en Madoera waar het gros der Chineezen woont, zijne verloren, daar de wetgeving op dit punt voor deel van Insulinde ingetrokken is; alleen op de tengewesten is een en ander van kracht gebleven. De samenwoning van de Vreemde Oosterlingengroep in wijken, of zoals men in Indië zegt, kampen, is er reeds een van de oude doos; de V. O. C. gold reeds, dat de Vreemde Oosterling niet mocht wonen, waar hij wilde, maar slechts een bepaald aangewezen deel van stad of tevens bestuursvestiging.

Begrijpelijk is het, dat er onwillekeurig het beeld van minderwaardigheid opkomt bij hen, die de maatregel treft en zoo wordt hij ook gevoeld. Verwacht wordt, dat hij eerlang op de Buitengewesten verdwijnen zal.

Van nog minder belang is de tweede grief worden; het verplicht passensstelsel is overal dwenen. Vroeger mocht een Chinese zijn plaats vestiging niet verlaten, tenzij hij zich voorzorg een pas door het Bestuur afgegeven, meldende waarheen hij wilde gaan en den duur van zijne de bedoeling was om den Vreemden Oosterling beletten het platteland op te gaan, de kampong bezoeken en gebruik makende van zijne erkerhandigheid in het drijven van kleinhandel, om eenvoudigen desamen te overbluffen en voor appel en een ei zijne producten afhandig te maken daarbij speculeerende bovendien op Kromo's ethnische geldverlegenheid, waardoor het voorschotstelsel (perskot) welig tierden kan. De praktijk echter zien, dat, zooda niet Inlanders als tusschenpersoon dienst deden, de belanghebbenden zelf den Chinese wijk liepen, daar hadden dan menkomsten plaats met de handelaren, zooda toch kregen, wat zij wilden. De m.i. overdreven zorgdheid voor den Inlander speelde hier de Inlander zelf is voor dergelijke bescherming dankbaar en voor de „leiders” is het een leiding om die bescherming uit te spelen

G. A. v. Monsjou, Horlogerie, Optique
 Valkenboschpl. 19 - Tel. 32167 - Den Haag
 Brillen en So Easy.
 Amerikaansche Optiek. Recepten H.H. Oogartsen.
 Magazijn van Uurwerken. Reparatie-Inrichting.

ANNO 1674

MAATSCHAPPY TOT EXPLOITATIE
VAN DE

STOOMWASSCHERY

% BYVOET, ZON

BLOEMENDAAL

TEL. 22016. TEL. 22016.

grief tegen de overheersers. Ten slotte heeft de Regeering ingezien, dat het verbod van reizen en trekken uit den tijd was en ook geenszins aan het doel beantwoordde.

De laatste grief is wel de meest diepgaande. In Indië bestaat een instituut: „het landgerecht”, te vergelijken met den Nederlandschen kantonrechter, doch dan alleen voor bepaalde misdrijven en overtredingen. Het landgerecht-instituut is nog niet oud, bestaat een jaar of tien en heeft de rechtspraak van den residentierechter in strafzaken voor Europeanen en de z.g.n. rolrechtspraak voor Inlanders en Vreemde Oosterlingen vervangen. De rolrechtspraak was nu in handen van het Binnenlandsch Bestuur en legde zware verplichtingen op, zoodat gelet op het feit, dat zijne ambtenaren met allerlei andere administratieve werkzaamheden overladen waren, niet die aandacht geschonken kon worden aan de rechtspraak, als wel het oog op de justitiabelen wenschelijk was. De opheffing van deze soort rechtspraak was dus zeer gemotiveerd en in de plaats traden daarvoor landrechters, juristen, ervaren leden van de rechterlijke macht, die voortaan over alle drie der volkingsgroepen in sommige strafzaken (enkele misdrijven en overtredingen) zouden rechtspreken. Daarmee was al een tegemoetkomende stap gedaan op de klacht van den Chinees, dat hij n.l. in zake van rechtsbesteding bij den dagelijkschen rechter aan den inlander moest komen, thans wordt hij voor misdrijven en overtredingen met de andere groepen over één kam geschoren. Het vorenstaande geldt echter alleen voor Java en Madoera en voor enkele plaatsen op de Buitengewesten; elders is de oude toestand gehandhaafd gebleven en spreekt de oude toestand d.i. een bestuursambtenaar recht. Of de opheffing overal mogelijk is, zal moeten afhangen van de beantwoording van verschillende vragen; zoo of de omvang van de Chinese vestiging op de plaats het billijkt, dat een speciaal jurist als landrechter reizen van dagenlang aflegt, daarnaast de sterkte van de rechterlijke macht het geeft, dat daarvoor het huidige personeel te vinden is en eindelijk of 's Lands financiën het toestaan, dat hoge kosten voor reis- en verblijfskosten op de begroting paraisseeren. Het antwoord zal wel in ontkennenden zin moeten luiden.

Opmerking verdient het, dat nog niet lang geleden het landgerechtreglement dreigde te stranden op het feit, dat er in de jaren 1917—1922 bij de rechterlijke macht een groot tekort vast te stellen viel, zoodat de Regeering noodgedwongen de juristen van tal van landgerechten wegnam, de functies van landrechter opdroeg aan gepensioneerde hoofdofficieren, die daarvoor in aanmerking konden en wilden komen en de rest aan de bestuursambtenaren; zoo was de rolrechtspraak onder een andere benaming weer ingevoerd, maar nu was de Europeanen mee in het koor der slachtoffers. Waar indien een groote uitbreiding van personeel te constateeren viel, waaraan niet vreemd was de omstandigheid, dat men genoeg juristen krijgen kon op de Europeesche markt, is de door het Gouvernement oorspronkelijk gedachte toestand weer ingestreden en kan men op tal van plaatsen op de Buitengewesten, weer juristen-landrechters aantreffen. De lezer zal nu vragen, wie berecht den Chinees voor gewone misdrijven en dan luidt het antwoord de dagelijksche rechter van den Inlander, zijnde op Java en Madoera: de door juristen bezetene landraden, en op tal van plaatsen elders; hier en daar op de Buitengewesten kent men nog rechtbanken door bestuursambtenaren bezetene. Men houde echter in het oog, dat hier de oppositie der Chinezen niet ging. Thans blijft nog over de grief, dat op den Vreemde Oosterling zoo veelvuldig en onnoodig de prelatieve hechtenis is en wordt toegepast. Inderdaad dat verschijnsel te constateeren, maar als men

de gevallen, die bekend zijn, nagaat, dan treft het, dat het juist niet tegen de peranakans gaat, maar meerendeels tegen de singke's, die, zooals herhaaldelijk is vertoond, verdwijnen als de grond te warm wordt, door eenvoudig onder valschen naam op een boot te Tandjong Priok te stappen en de autoriteiten het nakijken te geven.

Het ware wel goed dat er eens een staatje uitgegeven werd, bevattende de namen van Chinese handelaren, die, met achterlating van duizenden en tonnen schuld (maar met kapitaal bij zich), de plaat gepoetst hebben; het vertrouwen in zulke menschen moet geweldig geschokt zijn en dat zulks bij de autoriteiten overslaat, is dan te begrijpen; voor de peranakans een aansporing om dergelijke elementen buiten het land te houden.

Tropisch-Medisch-Hygiënische Tentoonstelling te 's-Gravenhage.

De Volksuniversiteit te 's-Gravenhage heeft, in samenwerking met het Instituut voor Tropische Geneeskunde te Leiden, een tentoonstelling op tropisch Hygiënisch en Geneeskundig gebied georganiseerd, welke gehouden wordt in het gebouw „Raamweg 8” en geopend is van 16 tot en met 30 December.

Met behulp van grafieken, foto's, teekeningen, lantaarnplaten, preparaten van ziekelijk veranderde organen, wasmodellen en verkleinde modellen, moulages enz. zal het volgende worden gedemonstreerd.

Het tropisch klimaat heeft als zoodanig geen na-deeligen invloed op de bewoners der warme gewesten, die invloed is indirect omdat, tengevolge van de hooge temperatuur en de vochtigheid der atmosfeer, de ontwikkeling van verschillende bloedzuigende en ziekteoverbrengende insecten er wordt mogelijk gemaakt. Ook zijn er in de Tropen op hygiënisch gebied verschillende verhoudingen zoo primitief, als de cosmopolitische ziekten er gemakkelijker in meer gematigde en westersch beschaafde streken kunnen worden overgebracht.

Bovendien leert de tentoonstelling ons dat alle ziekte, die in de Tropen, leven en gezondheid van den mensch bedreigen kunnen, worden voorkomen. Men kent van al deze ziekten de verwekkers of de oorzaak, weet hoe die oorzaken vat op ons lichaam krijgen en is daardoor in staat gesteld de ziekten te voorkomen.

Achtereenvolgens krijgen wij te zien: Kaarten die ons de verdeling van de temperaturen en klimaten, van de winden, van den regenval enz. over de wereld demonstreeren.

Wij maken kennis met Eijkman's proeven, die aantoonden, dat alle verhalen welke werden opgedischt over een direct na-deeligen invloed van het Tropische klimaat op de gezondheid van den Europeanen in de Tropen, onjuist waren.

Een groote plaat doet ons kennis maken met de voornaamste ziekten in de Tropen voorkomend, hun oorzaak, de wijze hunner verbreiding en met de middelen die ter hunner bestrijding moeten worden gebruikt.

Meer speciaal maken wij verder kennis met de verwekkers van de cholera, de ziekteverschijnselen, de choleravibrionen, de wijze waarop de epidemieën dezer ziekte zich kunnen uitbreiden en met de resultaten bij de entingen tegen de ziekte verkregen.

Het zelfde geschiedt met de buiktyphus en de bacillaire en de door amoeben veroorzaakte dysenterie.

De verwekker van de pest wordt ons in zijn verschillende kulturstadia getoond, alsook de zieke-

M.V.Z.

MELKINRICHTING DER VEREENIGDE — ZUIVELBEREIDERS —

Badhuiskade 5 Scheveningen

levert U

tegen concurrerenden prijs
prima kwaliteit **Melk** en **Zuivel-
producten**. Probeert U eens onze
Prima Roomboter, de kwaliteit
zal U bevallen!

Deze artikelen dagelijks versch
aan huis bezorgd.

KWEKERIJ „ALPINA”
RAAPHORSTLAAN - WASSENAAR

Speciale cultuur van Alpen- en Rotsplanten

P. B. v. MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 's-GRAVENHAGE

Eiken Slaapkamer:

Lits-Jumeaux, dubbele Spiegelkast,
Waschkast, 2 Nachtkastjes, Tafel
en 2 Stoelen. Gld. 260.00

WOLLEN DEKENS

VERLAAGDE PRIJZEN

Gld. 6.85 - 8.75 - 10.25 - 12.60 - 14.75

ZOOEVEN VERSCHENEN:

DOOR DE LUCHT NAAR INDIË

door

A. N. J. THOMASSEN A THUËSSINK V. D. HOOP
met 112 illustraties op kunstdrukpapier naar foto's, tijdens
den tocht genomen en talrijke routekaartjes.

PRIJS: ingenaaid f 5.25; in Prachtband f 6.90
Zendt per omgaande uwe bestelling aan

N.V. KONINKL. NEDERL. BOEK- EN KUNSTHANDEL
VOORHEEN M. M. COUVÉE
Laan v. Meerderv. 35 - DEN HAAG - Telefoon 35752
Filiaalen:
Klimphof 14, Tel. 35563 Theresiastr. 108c, Tel. 72444

KULK & KRAMER

Kantoormachines
PAPESTR. 1b. TEL. 11701
DEN HAAG

NIEUWE REMINGTON PORTABLE MODEL 1925

BREEDER WAGEN
STERKE UITVOERING
FL. 175.00

Verzending naar Oost- en West Indië onder garantie

JAC. KOETSIER

Fahrenheitstraat 772, hoek Larixlaan
Telefoon No. 36246.

Magazijn van Koloniale Waren, Comestibles,
Delicatessen en Fijne Vleeschwaren.
LAGE PRIJZEN EN ZEER COULANTE BEDIENING.
Orders worden aan huis opgenomen en voor 12 uur bezorgd.

DANS-INSTITUUT DE HEER EN MEVROUW BROK

DIPLOMÉ

HOFWIJKPL. 74c - TEL. 13959 - DEN HAAG

GEVESTIGD SEDERT 1912.

PRIVE-DANSLEREN VOOR ELKEN LEEFTIJD DAGELIJKS EN OP IEDER UUR à 1.250 PER LESUUR. IEDERE VOLGENDE LEERLING(E) OP HETZELFDE LESUUR 1.1.— VELE INDISCHE FAMILIES GENOTEN BIJ ONS DANSONDERWIJS SPREEKUR DAGELIJKS VAN 9 UUR VOORM. TOT 10 UUR NAM.

DENKT
U wel aan ons blad voor
Uw reclame?

VILLA TE KOOP.

Heft van dubb. VILLA, beneden Hal, 2 Kamers (suite en erker) overdekt Terras, Ontvangkamer, Keuken, Closet, Waterleiding, Gasleiding, Electrisch licht. Etage: 3 groote Slaapkamers met twee Balcons van e Waschkafé s. Badkamer, Closet, groote Zolder, Dienstb. kamer, Schuur en aangelegden Tuin, dicht bij Station, schitterend uitzicht. Koopprijs slechts f 8700.— bij P. MAN, Steenhofstraat 5 bij 't Station Soestdijk. Vraagt gratis en franco Woningcourant.

't SPORTHUIS
GRAVENSTRAAT 1 opp. Bonneterie
THE HAGUE TELEF. 16606

HABERDASHERY
EXCLUSIVELY ENGLISH
WINTER COATS
SPORTCLOTHING
RIDING BREECHES
PLUSFOURS
PULL OVERS

Boorden

Eerste klas inrichting voor KLEEDING

speciaal naar maat voor Dames, Heeren en Militairen

BONTWERKEN

Ontvangen de

NIEUWSTE ENGELSCH EN SCHOTSCH STOFFEN

Alleen prima stoffen worden door ons geleverd Coupe en afwerking gegarandeerd

PRIJZEN BILLIJK

François Valentijnstraat 181

bij de hoek van de Anna v. Buurenstraat

Opgericht 1914

DEN HAAG

Telefoon 71191

303L

Aanbevelend, **P. J. KEMNER**

DE HAAGSCHE POSTZEGELHANDEL

TOUSSAINTKADE 41 - DEN HAAG

Het beste en meest vertrouwde adres voor de In- en Verkoop van postzegels. Wij kopen steeds alle belere Post- en Portzegels van Suriname en Curaçao tegen zeer hoge prijzen. **VRAAGT PRIJSCOURANT**

lijke veranderingen door dezen bacil in het lichaam van den mensch en van de voornaamste proefdieren veroorzaakt. Wij maken kennis met de vlooiën die de pestbaecillen van de rat op den mensch overbrengen en met de wijze waarop zij dit doen, alsook met de wijze waarop op Java personen met pest worden besmet.

Een groot aantal foto's enz. en moulages toonen ons de pokken, die zoo verschrikkelijke verwoestingen kunnen aanrichten, terwijl grafieken enz. ons het succes bij de bestrijding van verschillende epidemien met behulp van de vaccinatie behaald, demonstreeren.

Een groot aantal teekeningen en grafieken, kaarten, modellen enz. geeft ons een beeld van de malaria, den parasiet dezer ziekte en van vorm en ontwikkelingsgeschiedenis der anophelesmuggen die als overbrengsters der malaria bekend zijn.

Wij leeren de slaapziekte kennen als een ziekte die door bepaalde lagere dieren, de trypanosomen, wordt veroorzaakt en door bepaalde bloedzuigende vliegen, de glossinen, wordt overgebracht.

Een aantal foto's toont ons lijdens aan deze ziekte en aan de na verwante Braziliaansche trypanosomenziekte, de ziekte van Chagas.

De verwoestingen veroorzaakt door den verwekker van den allepobeul, in Suriname onder den naam van Bosch Yaws bekend, toonen ons een aantal foto's en teekeningen.

Zeer uitgebreid is het demonstratiemateriaal der ziekten die door verschillende helminthen, wormen, veroorzaakt zijn! Wij zien de meest voorkomende wormen en hunne ontwikkelingsstadia, maar ook maken wij kennis met de mijnwormen, de zoo zeer beruchte kleine wormen, die in den dunnen darm leven en oorzaak zijn van een bloedarmoede, optredende onder de landbouwende bevolking van Java en oorzaak van veel onheil. De sociale en economische beteekenis dezer ziekte wordt ons duidelijk bij de bestudeering der grafieken en de verwoestingen waarvan de foto's getuigen.

Niet minder belangrijk zijn de Filariën, die ons in hun verschillende ontwikkelingsstadia en ziektemakende functies worden vertoond.

Dat de huidziekten goed vertegenwoordigd zijn en wel door teekeningen, modellen en moulages, behoeft geen betoog. Wij maken kennis met de Framboesia tropica, waartegen in de West, en wel in Suriname, reeds in 1911 met zooveel succes werd opgetreden en waartegen de Burgerlijke Geneeskundige Dienst in Indië, thans „Dienst der Volksgezondheid" eerst tegen 1921 een campagne volgens het Westindische voorbeeld kon organiseren.

Het granuloma venereum, de Tropische geslachtsziekte, die in Nieuw Guinea zoo verschrikkelijk onder de inheemsche bevolking woedt, leeren wij kennen, alsook de verschillende door schimmels veroorzaakte Tropische huidziekten.

Ook de Beri Beri, die van zooveel belang is voor een rijstetende bevolking en waarvan de oorzaak door den Nederlandschen geleerde Eijkman werd ontdekt, is door middel van platen, grafieken en gekleurde lantaarnplaatjes gedemonstreerd.

Waar verschillende ziekten welke in Indië een zoo verschrikkelijk aandeel hebben in ziekte en sterfte, door middel van het drinkwater en de faecaliën worden overgebracht, is het verklaarbaar dat aan dit onderdeel alle zorg is besteed en getracht wordt door middel van platen en grafieken, maar vooral door een groot aantal lantaarnplaatjes, te doen zien, wat in dit opzicht in Indië ontbreekt en wat men zoal ter verbetering van den toestand, die soms onhoudbaar is, heeft gedaan.

Bij het verzamelen van het materiaal is getracht om wel zoo populair mogelijk te zijn maar daarbij toch niet te vervallen tot al te simpele voorstellingen. Getracht werd om alles te gieten in een vorm, die bij behoud van wetenschappelijkheid voor den leek goed begrijpelijk is.

De talrijke opschriften met afbeeldingen voor den ontwikkelden leek mogelijk.

In verband met deze tentoonstelling zullen in vengenoemd gebouw, des avonds om acht uur, 3 navolgende voordrachten worden gehouden:

Maandag, 21 December, Prof. Dr. G. J. W. Krommans Beynen. Onderwerp: „Giftige slangen; schijnselen en behandeling van de gevolgen slangenbeet".

Woensdag, 23 December, Dr. E. van Thiel. Onderwerp: „De rol van tusschengastheeren bij ontstaan van tropische ziekten".

Dinsdag, 29 December, Prof. Dr. P. C. Fluiter. Onderwerp: „De Malaria en hare bestrijding".

Balische Bouwkunst.

De heer Th. van Erp, gepens. luitenant-kolonel der genie van het O.-I. leger, van bijzondere bekendheid door zijn restauratiewerk aan den Boroboeur, beëindigde dezer dagen zijn werkzaamheden op het eiland Bali. Het „Soer. Handelshandelsblad" had een onderhoud met hem en deelt daarvan het volgende mede:

De heer Van Erp ging van den Haag, waar hij woonde, naar Indië op uitnodiging van het Balische Genootschap, om zitting te nemen in de „restauratie-commissie", die de Regeering van Java moest dienen inzake de restauratie van eenige Hindoe Javaansche monumenten, in hoofdzaak de betreffende de Tjandi Prambanan.

Over de restauratie van dezen ouden tempel bestond diepgaand meeningsverschil tusschen de opvolgende chefs van den Oudheidkundigen Dienst, n.l. de heeren dr. Krom (thans professor te Leiden), en dr. Bosch. Met deze korte aandoening van dit deel zijner opdracht kan thans worden vastgesteld.

Toen het vaststond dat de heer Van Erp naar Indië zou gaan, hebben eenige vrienden (in Nederland) der Balische kunst, een beroep op hem gedaan om zich ook te wijden aan de behandeling van een affaire welke reeds geruimen tijd op het programma stond.

Indertijd zijn de heeren dr. Berlage en Roorda zeer onder den indruk gekomen van de Balische bouwkunst, en aldus ontstond het plan daarvoor verschillende gegevens te verzamelen. Aanvankelijk zou daarmee worden belast de heer Th. Karsten, terwijl mej. Weissenborn (van Garoet) voor de foto's zou zorgen, doch de uitvoering van dit plan stuitte af op de kosten.

De reis van den heer Van Erp bood een goede gelegenheid voor combinatie der beide kwesties, omdat hij de Bali-opdracht belangeloos kon uitvoeren.

Over de groote medewerking welke hem door het B.B. op Bali werd verleend, sprak de heer Van Erp met veel erkentelijkheid, en ook de Oudheidkundige Dienst heeft voor belangrijken en zeer waardeerden steun gezorgd. Men stelde den heer de Vink, fotograaf van den O. D. — die tijdelijk op Bali ander werk had te doen — ter beschikking van den heer van Erp.

Deze begon den 7en Augustus — om het zoo eens uit te drukken — met de camera de kloppaak op de levende Balische bouwkunst, zocals die tot uitdrukking komt in den bouw der poera's. Na een paar dagen in Noord-Bali te hebben doorgebracht, trok hij direct naar het zuiden, naar het centrum van het echt Balische leven: Badoeng of Den Pasar, van waaruit Zuid- en Oost-Bali werden afgevoerd.

De arbeid moest in snel tempo geschieden met het oog op den krap toegemeten tijd. Dit was oorzak dat hij in velerlei opzicht aan den buitenkant der dingen moest blijven en niet tot de kern daarvan kon doordringen. Als gevolg hiervan zal men de resultaten van het werk, ook naar de geestelijke beteekenis daarvan, in harmonie met de voorbeelden, zeer goed zien belichaamd in een omvangrijke tentoonstelling.

REPAREREEN ■ **OVERTREKKEN**

PARAPLUIE MAGAZIJN
A. QUERELLE
SCHOOLSTRAAT 10
'S-GRAVENHAGE - TELEF. No. 10151
Leden van „Oost en West" 5 pCt. korting

Haagsche Steenkolen M^u v/h J. KEMPS
HOFLEVERANCIER
Hoofdkantoor Z.-D. BUITENSIJGEL 170 - Telef. No 72180.
Alle soorten prima kwaliteit brandstoffen.
PRIJSCOURANT OP AANVRAGE.

Plijvende Haargolving

f 1.25 per wikkel. De geroutineerde en atom bekende Nestle-Specialist OTTO TÄRRE verandert Uw glad en sluk haar, volgens zijn beproefd systeem, in blijvende mooie groote goiven.

English spoken Man spricht deutsch On parle français 443
HENRY & OTTO TÄRRE - Prinsestraat 4a, Tel. 10986 - DEN HAAG

ijk en goed plaatwerk met soberen tekst, aldus meer uiterlijk dan innerlijk. Hiervoor is te meer aanleiding, omdat zelfs de allerbeste Bali-kenners nog niet geheel vertrouwd zijn met juiste bedoeling en betekenis van alle onderdelen der Balische Oudheiddommen.

Intusschen zit in de erkenning van het feit: dat nog niet voldoende tot de kern der dingen werd doorgedrongen, een prikkel om later grondiger oetrop in te gaan en dan hoofdzakelijk de esthetische zijde te belichten.

Overigens zijn de praktische resultaten van den arbeid zeer suffisant; de heer Van Erp gaat naar Nederland met een collectie van 250 groote cliché's (18 op 24) en 300 kleinere, waarbij nog de grondmannen van enkele belangrijke poera's en van het atelier van de oude poeri van Karang Asem, waarin zich het geheele vroegere Balische vorstentven afspeelde.

De heer Van Erp had zich voorgesteld van enkele onderwerpen welke met de camera onvoldoende tot hun recht zijn te brengen, teekeningen in kleuren te maken, o.a. van de poera van Kehen bij Sangli, doch ook hiervoor was geen tijd.

Intusschen is hij zeer tevreden over de resultaten van zijn werk, dat in den goeden tijd geschiedde.

Het is n.l. een verblijdend verschijnsel dat men op Bali allerwegen bezig is met den opbouw der poera's, welke werden vernield door de zware aardbeving van 1917. Na die catastrofe volgde een toestand van apathie welke eenige jaren in beslag nam. Geleidelijk brak ook hier de dageraad door een actiever leven; uiteraard richtte de jonge energie zich hel eerst naar den wederopbouw der huizen hetgeen geen gemakkelijk werk is in verband met het groot gebrek aan hout. Intusschen kwam men er doorheen en volgde het herstel der poera's, en nu mag het eene verblijdende coincidentie worden genoemd dat dit samenviel met eene periode van materiele welvaart.

Kunsten groeien en bloeien niet in tijden van org en misère, en op Bali bracht de periode van woorspoed eene gelukkige uiting van het sterk verlangen naar schoonheid in het nationale en religieuze bouwwerk.

Het staat, voor zoover zulks uit informatie kan blijken, wel vast dat deze opleving van het Balische kunstgevoel niet een gevolg is van verhoogd religieus leven, noch van prikkels van buiten.

Wat nu betreft het huidige bouwwerk, dit toont zich nog de uiting van hetzelfde kunstgevoel; men houdt vast aan enkele oude motieven voor de versiering, de monstertoppen waaronder vooral Karang boma.

Men blijft bouwen van baksteen of „paras" (tuffsteen), meestal van eene combinatie van beide.

Het is wel een gelukkig verschijnsel te achten dat de befaamde „bordjes-versieringskunst" — men kent de poera's, volgehangen met porceleinen bordes — tot het verleden schijnt te behooren; in Zuid-Bali wordt zij vrijwel niet meer toegepast.

Hoezeer er reden tot tevredenheid is over het feit dat de kunstzin der Baliërs, na de vele jaren van slaap, toch weer zoo gezond en mooi tot uiting kon komen, waardoor zij haar levende kracht zoo duidelijk demonstreerde, dient men bij zijn waardeering hiervoor toch het element der critiek niet geheel terug te dringen.

Eerstens is in vele gevallen merkbaar eene neiging tot voller en rijker ornamentering dan met de eestige schoonheid in overeenstemming schijnt te kunnen zijn, tweedens..... moet men de architectuur op Bali als monumentale bouwkunst niet overschatten. Tenslotte bepaalt de geheele Balische bouwkunst zich tot „omwallings-architectuur"; het monumentale der poera's spreekt zich n.l. uit in constructie en versiering van poorten en muren.

Wat de hierboven bedoelde overlading met beeldhouwwerk aangaat, men ziet hiervan een minder aangestig voorbeeld in den bekenden tempel van Singait. Vele door den heer Van Erp meegebrachte

foto's van nieuwbouw toonen hetzelfde beeld van die overlading; het oog vindt er nauwelijks eenig vak van rust.

Het ligt overigens voor de hand dat de ondergang der Balische vorstendommen ook van invloed was op de nationale kunstuiting, al ware het slechts in dien zin dat men thans geene poeri's (vorstelijke verblijfplaatsen), doch nog slechts poera's bouwt. Zoo heeft de bouwkunst op Bali zich in zijn uitingen moeten beperken tot dezen eenen vorm.

Het werk van den heer Van Erp is hiermee afgevoerd; hij vertrekt den 18den November weer naar Holland.

Hoewel deze arbeid geheel viel buiten dien van den Oudheidkundigen Dienst, valt nog te zeggen dat laatstgenoemde in de naaste toekomst wel wat meer werk van Bali zal maken.

De resultaten van het werk van dr. Stutterheim, die in het Pedjengsche (Oboed) gearbeid heeft aan de inventarisatie der oudheden, zijn buitengewoon verblijdend. Het blijkt dat bijv. Pedjeng een heel oud Balisch centrum is, waar tal van oude overblijfselen worden gevonden.

Het mag dus wel als vaststaande worden beschouwd dat de Oudheidkundige Dienst voortaan wat meer aan Bali zal doen.

Van Week tot Week.

Dinsdag 8 tot Maandag 14 December.

Telegrafeeren naar Indië tgen Kerstmis en Nieuwjaar.

De directeur-generaal der posten en telegrafie maakt bekend in de Sts.Ct., dat van 20 t/m. 24 December en van 26 t/m. 31 December gelegenheid zal bestaan tot verzending naar Nederlandsch-Indië, uitsluitend over de rechtstreeksche radioverbinding Amsterdam—Bandoeng, van een bijzonder soort Kerst- resp. Nieuwjaarstelegrammen tegen verlaagd tarief, als hieronder aangegeven.

De inhoud van deze gelegenheidstelegrammen zal voor elke soort gelijk zijn; die van de Kersttelegrammen zal luiden: „via de rechtstreeksche radioverbinding Amsterdam—Bandoeng een prettig Kerstfeest toegewensch" en die van de Nieuwjaarstelegrammen: „via de nationale rechtstreeksche radioverbinding Amsterdam—Bandoeng beste wenschen bij de intrede van het nieuwe jaar".

Het tarief, voor de berekening waarvan uitsluitend rekening wordt gehouden met het aantal woorden van adres en onderteekening, zal 50 cent per woord bedragen, met een minimum van f 3 per telegram.

Voor de aanbieding moet gebruik worden gemaakt van formulieren, die aan de loketten van de kantoren te verkrijgen zijn en waarop de inhoud, als boven aangegeven, reeds voorkomt. Aan dezen inhoud kan niets worden toegevoegd, noch mag daarin iets worden gewijzigd.

De aflevering zal zooveel mogelijk plaats vinden op 25 December resp. op 1 Januari.

Het verdient aanbeveling niet tot het laatste oogenblik uit te stellen, daar dit tot gevolg kan hebben, dat geen tijdige overbrenging en aflevering kan plaats vinden.

Verbod van vergaderen. Aneta meldde dd. Batavia 7 Dec. De P(artij) K(ommunist) I(ndonesia) besloot als gevolg van de maatregelen, door de Regering te nemen — dit heeft betrekking op het Aneta-telegram van 2 December j.l. (zie K. W. No. 50, biz. 4), waarbij een vergaderverbod te verwachten was — zoo min mogelijk te vergaderen, doch wel te trachten zooveel mogelijk binnen te dringen bij feesten en slamatans (z.g. inlandsche feestmaaltijden).

J. W. A. Cassa. Te Nijmegen is op den leeftijd van 52 jaar overleden de gep. kapitein van het O.-I. Leger, J. W. A. Cassa.

Terugkoop particuliere landerijen. Het Gouvernement kocht het land Kwitang Oost of Tanah Tinggi in het Bataviasche aan van den Arabier Bassalamah voor f 750.000. (Aneta, 11 Dec.).

Geestelijke verzorging van het leger. De Volksraad verwiëp met 22 tegen 12 stemmen den post voor de geestelijke verzorging in het leger. (Aneta, 11 Dec.)

Universitaire examens. Leiden. Bevorderd tot doctor

PIERRE J. MOOIJMAN
 le KLAS DAMES- EN HEEREN LEERMAKERIJ NAAR MAAT
 FRANKLINSTRAAT 41 - DEN HAAG

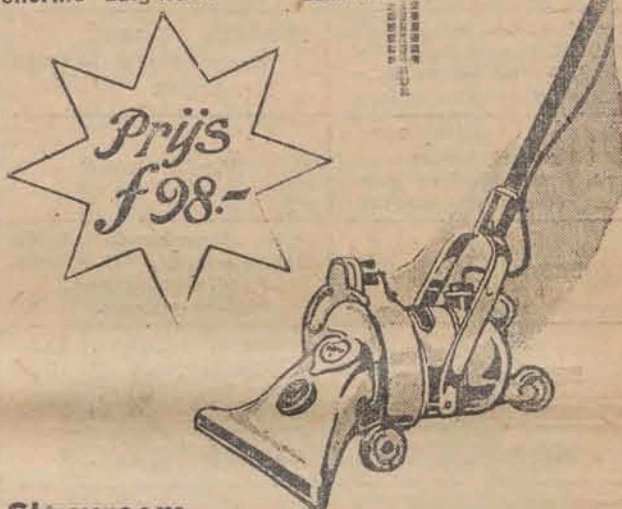
Coupe Minister London. Pasvorm gegarandeerd. Specialiteit in het veranderen van niet-passende Dames- en Heerenkleding. Vakkundig chemisch Reinigen, Keeren, Repareeren en Opperseren van alle voorkomende kleding. Ontvangen een pracht Collectie Engelsche en Schotsche Stoffen waarvan de stalen op aanvraag te bekomen. ... Betalingsconditiën volgens overeenkomst. 638

TELEPHOON 30955 EVEN OPBELLEN!!!

N.V. „EXIMA" - AMSTERDAM

DE STOFZUIGER met de enorme zuigkracht

ORION

Prijs f 98.-

Showroom

AMSTERDAMSCH E VEERKADE 8

TELEFOON 13311 - 'S-GRAVENHAGE

Ook op gemakkelijke betalingsvoorwaarden verkrijgbaar **f 6.40 per maand**

DE **ORION STOFZUIGER**

is verkrijgbaar bij

E. STEVENS

Copernicusplein 9 Telef. 31009

's-GRAVENHAGE

DAMES-

HERSTELLINGSOORD, INTERNAAT EN EXTERNAAT

Heilgymnastiek - Massage

Diverse methoden van geneeskrachtige baden

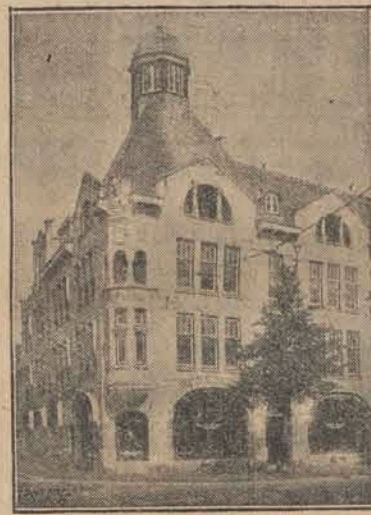
Voorkoming en opheffing van obstructie bij de periodieke circulatie

HUIZE „LEX" (bij de -) RIJSWIJK

Spreekuren van 1-2 of volgens afspraak

Directie: HAGE

Telefoon RIJSWIJK 156

MAISON

DROUOT

Fred. Hendrikl. 85

Telefoon 52379

DEN HAAG

486

Woning-Inrichting

Beleefd noodigen wij U uit tot een bezoek aan onze Magazijnen en Modelkamers

Maison H. SIMONS
 's-Gravenhage.

MANTELHUIS

HEULSTRAAT 13, n. „Oost en West"

JAPONNENHUIS

NOORDEINDE 17a

Uitsluitend betere Confectie

Voordeelige prijzen!

416

M. J. BLOKLANDER

ORGEL- EN PIANOHANDEL

Bilderdijkstraat 4 DEN HAAG Telefoon 35992

INRICHTEN VOOR DE TROPEN

STEMMEN - REPAREEREN

507

Bilijke prijzen

Vakkundige garantie

HOTEL-RUBRIEK

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 11486. Dir. bij Schev. B. 209 Str. k. en w. op delogeerk

PENSION „QUIST“, Stadhoudersplein 17-19 Tel. 51523 304

Hotel Rest. „DUINCOORD“, Sweelinckplein Speo. bezocht d. Ind. Fam. 257 OOSTERWIJK & V. D. LUUR

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 325

BESCHIKBAAR.

Zuster E. KREEFT, Laan v. Meerdervoort 545, Den Haag. Vrije Etage dispon. bev. 4 Kamers en Keuk. 507

HAARLEM EN OMSTREKEN.

Pension DEKKER, Parklaan 69 HAARLEM 681

BESCHIKBAAR.

MAISON DE HELD

VAN HEURNESTRAAT 78 - DEN HAAG

EERSTE KLAS INRICHTING VOOR HET UITZENDEN VAN DINERS

BESTAANDE UIT: 610

LUNCH f0.80	DINERS f1.00	DINERS f1.10	DINERS f1.20	DINERS f1.75
Vleesch Groente Aardappelen en Compote	Soep Vleesch Groente Aardappelen of Dessert	Soep Vleesch Groente Aardappelen en Dessert	Soep Vleesch Groente Aardappelen Compote en Dessert	Voorgerecht Soep Vleesch Groente Aardappelen Visch of Wild Compote en Dessert

PRIMA KEUKEN - BEZORGING PER AUTO
LEVERING VAN EXTRA DINERS AAN HUIS!

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel“ door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst“, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 183a

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Intero. 4737. Code 5th Edition A. B. G.

Leden van O. en W., eet steeds

KLINK'S FIJNE BELEGDE

BROODJES PEKELVLEESCH
ROASTBEEF
HAM, ENZ.

Aanbevelend, W. F. KLINK,
Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 17811
Wordt ook thuis bezorgd. 659

VERZEKERT U tegen ZIEKTE

(maximum uitkeering 26 weken per jaar)

bij „HET HOLLANDSCHE KRUIS“
Louise de Colignystraat 2a - 's-Gravenhage

COULANTE SCHADEREGELING

571

VRAAGT PROSPECTUS

in de rechten (Nederl. recht) de heer D. J. W. J. Kluijver, cand. ind. ambten. — Doct. examen Indisch recht de heeren L. F. J. Rijkmans, M. Soejarno en Sastro Adipoetranto.

Steeds weer de orang pendek. Aneta seint dd. Benkoelen 11 Dec. Vier inlanders ontmoetten tusschen Moeara Aman en Tambang Sawah in het Benkoelensche een wezen, dat waarschijnlijk een orang pendek is geweest. Een poging, om het wezen te vangen, leidde tot een vechtpartij. De orang pendek ontkwam tengevolge van zijn groote kracht, aan zijn vier tegenstanders. Een der inlanders werd zwaar gebeten. Een dokter constateerde, dat de beet noch van een mensch, noch van een bekend dier afkomstig zijn kan.

Voor de Indische Zending. Door de Samenwerkende Zendingcorporaties werd gedurende de maand November ontvangen f 161.485.—. Hierin is begrepen het bedrag van circa f 125.000, dat tot op 30 November als opbrengst der Zendingweek inkwam.

Resident J. D. de Vries. De resident van Bantam, de heer J. D. de Vries, is benoemd tot resident van West-Priangan (Preanger-Regentschappen). (Aneta, 9 Dec.).

Pest op Java. In de week van 18 tot en met 24 October zijn in totaal 268 pestgevallen gerapporteerd, waarvan in de afdeling Wonosobo 14, Temanggung 30, Magelang 17, Djocjakarta 1, Goenoengkidoel 2, Soerakarta 32, Bojolali 14, Klaten 55, Sragen 4, Salatiga 1, Pekalongan 18, Tegal 3, Poerbolinggo 77.

Doodenfeesten der Toradja's. Zaterdag 12 Dec. heeft de heer L. van Vuuren in het Aardrijkskundig Genootschap te Amsterdam eene voordracht met lichtbeelden gehouden over de Doodenfeesten der Toradja's in Midden-Celebes (zie N. R. Ct. van 14 Dec.).

Tengevolge van de droogte, waardoor het voor de fundamenten gebezigde zand in bodemscheuren wegliep, zijn te Soerabaja 150 huizen dermate gescheurd, dat een zestal moet worden afgebroken en andere ingrijpend dienen te worden gesfut. (Aneta, 10 Dec.).

Vliegtuig neergestort. Aneta seint dd. Semarang 9 Dec. Een Pandervliegtuig is neergestort, doordat de motor plotseling stilstond. De vlieger (M. A. J.) de Quay bleef ongedeerd.

(Over bedoeld vliegtuigtype en de meening over zijn bruikbaarheid, zie men de *Locomotief*, overzee-ed. 12—16 Nov. bl. 32).

Enquête naar politionele dwangmiddelen. De Delicour. van 20 Nov. bevat een Aneta-bericht, dat de voorzitter van den Landraad te Batavia, mr. A. J. H. L. Adam, ter beschikking gesteld is van den procureur-generaal en belast werd met een onderzoek, in het bijzonder naar de waarheid der klachten tegen de politie te Tjiandjoer, nopens de toepassing van dwangmiddelen tegen enkele personen om hen te bewegen een bekentenis af te leggen omtrent deelneming aan een samenzwering tegen het wettig gezag. Voorts voor een onderzoek in het algemeen naar aard en wezen der zoogenaamde Asorbeweging en naar de Djambang-Koelon- en Pasiripis-zaken in West-Java.

De a.s. Gouverneur-Generaal. Naast de vele voorspellingen, die er in Indië loopen omtrent de opvolging van den gouv.-generaal Fock, is weder een nieuwe ontdekt, volgens de Deli-Ct. Thans heet het in Bataviasche kringen dat de a.s. G.-G. zal zijn ex-minister Welter en dat daarvoor noodig was dat de heer Fock een half jaar langer aanbleef.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Levenskunst.

Het korte berichtje dezer dagen in de dagbladen, dat: „de veertiende cursus van de „Koloniale School voor Meisjes en Vrouwen“, Westeinde 46 te 's-Gravenhage, op 5 Januari 1926 zal beginnen en 3 April eindigen“

herinnert ons aan een reeks aardige brieven, door een oud-leerlinge dezer nuttige inrichting aan hare moeder geschreven, welke, bij wijze van dagboek ver eenigd, ons ter lezing werden gegeven en waaruit wij gaarne het een en ander aanhalen, omdat er zoo duidelijk uitsprekt, hoe voor een jong Hollandsch echt-

paar, dat de ware levenskunst verstaat, Indië, zelfs der zéer bescheiden omstandigheden, een waar dijs kan zijn.

Het meisje, op haar achttiende jaar hier getrouwd is met haar man, die als ingenieur geen betrekking vinden, naar een suikerfabriek gegaan in het binnenland van Oost-Java. Als jongste employé werd een allereenvoudigste woning aangewezen, welke aldus beschrijft: „Van uit de *Pasanggrahan*, waar bij onze aankomst introkken, zijn wij een bezoek brengen aan onze aanstaande woning. Ze bestaat een voorgalerij met daarvan links twee kleine in loopende kamers, waarvan wij kantoor en slaapkamer willen maken en een achtergalerij; verder twee ruime bediendekamers, keuken, badkamer en een flink tuin, gelukkig. Toe, zend ons, zoo gauw mogelijk, allerlei zaden.“

In een volgenden brief schrijft zij o.m.: „Wij zijn verhuisd, maar in onze woning staat wat niets. Onze koffers zijn nog niet aangekomen. Lukkig zijn de menschen hier erg behulpzaam. Een chemikersvrouw gaf mij allerlei goeden raad en met haar Ford naar de nabijgelegen plaats gereden van alles voor ons in te slaan. Een dame naast heeft mij vier pannetjes geleend. Nu moet ik alleen nog beddegoed zien op te duikelen. Wij zullen avond gezellig om een klein olielampje zitten te ren, want de mevrouw, van wie we de gas-ouder-lampen overnemen, is nog niet weg. Vóór tijd gaan wij samen wandelen — 't is vandaag Zondag — door tuinen en sawah's, over *galangan's*, heerlijk. De omstreken zijn hier prachtig, op een half uur loopens van de onderneming liggen al koffiëplanten en groote djatibosschen. Tjemara's groeien daar al.....“

„Weet u, dat ik er geen notie van heb hoeveel de maand zal moeten uitgeven. Ik doe maar schietgebedjes, dat wij deze eerste er goed af brengen. De lessen, in de K(oloniale) S(chool) omdaan, zullen mij goed te pas komen.“

„Van morgen hebben wij een „bak“ beleefd. *djongos*, toen in de functie van *kebon*, kwam om vragen om een nieuwe bamboe te koopen voor de gevalletje bij de put om 't water er uit te hijschen. Hij gaf hem een dikke vette „pop“ en welgemoed trok hij weg. Maar wij zagen hem in geen uren terug. Waren bijna wanhopig, want, behalve de dikke „pop“ had hij ook onze twee sleutels meegenomen. Wij vreesden al, dat hij er mee vandoor was, toen hij 's middags laat kalmpjes weer binnenstapte. Na een danig standje van manlief was hij zoo gedwee als een hondje, en al voorkomendheid liep hij mij behulpzaam na. De Inlanders zijn net kleine kinderen.....“

„Onze buurman heeft dat onlangs ook ondervonden. Hij had, in het bosch boven, een zeldzaam prachtige goudvaren gevonden en met veel moeite mee naar huis gesleept, toen een speciale pot er voor gekozen, die in een speciale hoek moest staan, waar de varen 't moeist zou uitkomen en 't weligst tierden. Den *djongos* werd opgedragen 't ding te planten.“

„Wat doet me nu die snuggere? Hé, dacht hij, die plant is nèt iets te groot, zonder de wortels past hij er prachtig in, dus..... er af!“

„Toen buurman 't ons vertelde, kreeg hij nog de tranen van spijt in de oogen.....“

„Er is ons beloofd, dat alle muren van ons huisje opnieuw gekalkt zouden worden, maar, volgens de andere employé's, kan 't wel twee jaar duren, vóór er iets aan gedaan wordt.“

„Nu, toen hebben wij zelf maar wat calcaium gekocht en onzen tuinjongen er mee aan 't werk gezet. Wij konden dat per kattie krijgen. De voorgalerij wordt nu roomkleurig met lichtroze lambrizeering, achtergalerij lichtgroen met donkergroen, kantoor ook en slaapkamer roomkleurig met terra-cotta. De bijgebouwen blijven wit.“

„Vandaag bloeit mijn eerste *canna* van een nieuwe aanplant, de tomaten zijn door *rajaps* opgegeten en mijn hond (van de straat opgeraapt en Nellie gedoopt) heeft schurft opgelopen, maar gelukkig heb ik op de K. S. geleerd hoe dat te genezen.“

„Gisteren was 't de laatste tennisdag vóór de *carnapagne*. De stemming was allerellendigst, vooral van de dames, die trokken gezichten, alsof haar mannen maar de slachbank gebracht zouden worden. Een huilde er zelfs. Ik was de eenige, die er blijmoedig onder bleef.“

Ik word, als jongste, al overal gevraagd, opdat ik mij dan niet zal doodkniezen, in mijn ééntje, maar heb

Apotheek M. L. ADAMA

Bezuidenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 70366

Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
Verbandstoffen en Ziektenverplegingsartikelen.

MINERALE WATEREN 558

Binnen- en Buitenlandsche
Verpakte Geneesmiddelen

F. C. DE BRUIJN

Danckertstraat 43 DEN HAAG Tel. 34088

Comestibles, Vleeschwaren

Koloniale Waren

Indische Ingrediënten

Bezorging door de geheele stad

Schoen-Magazijn PAANAKKER

Alliéén ZOUTMANSTRAAT 43 - Den Haag
TELEFOON 30869

Ontvangen nieuwe collectie Winterwerk

et allemaal aangenomen, want ik amuseer mij thuis
het best.
Ik heb gisteren van een overgeschoten stukje land-
stuf der zelfgemaakte portiers een pianolooper
flanst om er boven over heen te leggen, aan beide
ijden hangt die er over met een groote, vette knal-
ode kwast er aan. Op 't oogenblik ben ik bezig schet-
en en pntekeningen van mijn man in te lijsten.....
k zet ze achter glas van 13x18 clichés en omboord
met zwart band, dat staat keurig. De mooie schil-
erlijen hangen in onze „salon“, tevens kantoor.....
Gelukkig heb ik op de K. S. ook eenvoudige japon-
jes leeren maken. Ik heb nu een blok heel dun effen
piqué gekocht. Recht-toe, recht-aan, met een ge-
surde riem als ceintuur staat dat altijd frisch. Ge-
leerd en gebloed goed verschiet hier in de kast.

Verbeeld u, alle drie mijn kippen leggen. Elken dag
eieren, dat is een buitenkansje.
Ik vind het leven hier echt fijn. Wij staan om 5 uur
morgens op. Manlief gaat naar zijn werk, na eerst
een kopje koffie te hebben gedronken. En dan ga ik
mijn kippen voeren. Wij hebben een ontzettend aan-
erlijgen haan, waar wij iederen dag weer de groot-
prel om hebben. Na die veevoederij ga ik de bad-
amer in en dan staan voor de deur de duiven al te
achten, die snoezige beestjes. Daarna ga ik mijn va-
n vullen, dat vind ik een genot, al zijn er nog niet
el bloemen. Rode Cannas en gele Afrikaantjes ma-
n met hun schelle kleuren het huis toch vroolijk.
„Moeder, uw dochter heeft een reuze-compliment ge-
d, wat ze voornamelijk aan uw schoon(?)-zoon te
nken heeft.

Gisteren hoorde ik een der oudere dames zeggen:
hoe is 't mogelijk, dat die kinderen, van een huis, dat
et aankijken niet waard was, zoo iets gezelligs heb-
en kunnen maken. Ik vind geen woning hier zóo ge-
oeglijk en esthetisch ingericht als deze „kippenren.“
Ik voelde mij — de laatste wijdsche benaming over
het hoofd ziende — gewoon zwellen van trots.
„Het komt beslist door die pracht van een boeken-
ast (ontwerp van mijn man, door een Chinees in el-
aar getimmerd), de schilderijen, de bank, die wij van
pakken maakten, de keurig Parijsche mouseline
ordijntjes en..... niet te vergeten, de piano!
„Toen ik 't manlief vertelde, trok hij een wat-bad-je-
n-anders-gedacht-snuif!“

„Vanmiddag heb ik iets zieligs meegemaakt. Op de
nisbaan werden allerlei afspraken gemaakt om
avonds wat bij elkaar te komen, nu onze mannen de
acht hebben. Opeens barst een jong vrouwtje in tra-
nen uit. Zij wilde maar, dat zij naar Holland terug wil-
de en hier gek zou worden. Als zij zoo doorgaat, loopt
er hard naar toe. Een arme zenuwpatiënte is ze;
zij vindt de campagne gewoon ellendig. Door haar
nenuwaaanvallen is zij in onmin met de geheele onder-
neming en wordt bij niemand gevraagd.
Ik heb haar dadelijk mee naar huis gesecept en ge-
gd, dat zij altijd bij mij kan komen. Daar zij zingt en
piano speelt, heb ik haar subiet twee duetten gegeven
in te studeeren.

„Ik vind 't heerlijk, dat de luidjes 't liefst bij ons
komen. Dat is van 't begin af aan mijn streven geweest.
Ik kan mij niet begrijpen, dat zoo weinigen er slag
an hebben zich, vooral hier, waar 't zoo noodig is,
„home“ te scheppen, om 't ook voor den man zoo
gezellig 't mogelijk te maken.
„Toen hij gisteravond met twee andere chemikers
aan de wacht thuiskwam en ons zoo genoeglijk zag
musicieren, heeft hij de kameraden ook mee naar
innen gebracht en tot slot zongen wij allen om 't
oordst het Laga-lied en Io-vivat.“

„Neen Maatje, ik heb 't in de campagne heelemaal
niet stil. Die wachtdagen zijn natuurlijk niet van de
runkste, maar met al mijn beesten — de kuikens zijn
zoo juist uitgekomen — heb ik mijn handen vol. Bij
mijn huishoudelijk systeem van een speciale dagver-
deling voor iederen bediende en een specialen schoon-
maakdag voor elke kamer, kom ik meestal tijd te kort
aan te lezen, waar ik toch zoo veel van houd. Vóór ik
aan denk, luidt de soeling van de fabriek en komt
manlief thuis.

„Ik heb met den aanleg van mijn tuin nu niet eens
tijd om 's middags een dutje te doen en dat is in
die toch wel noodig.
„Ochtendbezoeken bij de buurdames maak ik nooit.
begrijp niet hoe men dat doen kan, zonder huis en
of te verwaarlozen.
„Ik vergat u nog te vragen: hoe men jonge kalkoen-

tjes in het leven houdt? Niemand weet 't hier en ik
heb 't op de K. S. ook niet geleerd. Een dame had er
taast twaalf, die ze onder ons verdeelde, maar bin-
nen een week waren alle dood. *Kassian!*

„Gisteren kreeg ik van een andere dame 2 prachtige
rozeplanten. Zij geeft er niet om, zeide zij. Allicht, dat
zij 't hier vervelend vindt, als ze heelemaal geen lief-
hebberijen heeft. En zoo gaat 't ook met menschen, die
zich niet bij anderen aansluiten, die voelen zich een-
zaam en verlaten.

„Wij gaan vanavond naar de „bios“. Het gebouw is
hier maar een gewone bamboeloods met een draai-
orgel, maar de films zijn heel mooi. De geheele onder-
neming komt er zoowat tegelijk en wij praten zoo ge-
zellig, alsof wij thuis waren.“

„Van de kooklessen, aan de K. S. genoten, profiteer
ik dagelijks bij het eenvoudige kookboek, dat ik van u
kreeg. Als ik visite krijg, maak ik altijd ijs en koekjes;
nu pas heb ik weer een cake gebakken. Als ik djerok-
water naar mijn man in de fabriek zend, moet er al-
tijd wat bij. Daar juist schrijft hij mij, dat de 2e ma-
chinist bij ons komt eten, omdat zijn vrouw naar de
klinik is gebracht. Dus gauw de keuken in!

„Mijn verbandtrommel, die ik als huwelijkscadeau
van Oom en Tante vroeg, komt mij hier uitstekend te
pas; niet te vergeten de verbandlessen, die ik op de
K. S. kreeg. Heel dikwijls sturen ze uit de fabriek de
een of anderen *koelie* of *toekang* naar mij toe om ver-
bonden te worden, als ze zich verwond hebben. Pret-
tig, dat ze zoo'n vertrouwen in mij stellen. Als men de
Inlanders helpt, zijn ze erg dankbaar. Laatst vroeg
iemand, die naar de klinik moest, of ik hem niet zou
willen verbinden?“

„Daar valt de eerste regenbui. O, o, wat een verade-
ming na die abnormaal lange droogte van dit jaar!

„Alle deuren en ramen zet ik wijd tegen elkaar open,
dan dringt die lekkere lucht van den pas nat geworden
grond naar binnen.
„De bloemen genieten er ook van en wat gaat mijn
met planten begroeide woning er frisch uit zien. Een
heerlijk welkom thuis voor mijn man!“

Lezer, ademen deze brieven niet de ware levens-
kunst?

En zou de „Koloniale School voor Meisjes en Vrou-
wen“ niet mede den weg daartoe gewezen hebben?

Zegt het voort!

Bij Boecatan.

Op beide Kerstdagen, 25 en 26 dezer, de feestdagen,
waarop de families gaarne buitenshuis eten, omdat
ook de dienstdoden vrij-af krijgen, is er gelegenheid
om in *Boecatan*, Heulstraat 19, Den Haag, tusschen 12
en 2 uur, de door de dames der Propaganda-Commis-
sie zoo heerlijk en keurig klaargemaakte rijstafel met
sesaté te eten. Ook *bamie* en *nasstigoreng* zal er te krij-
gen zijn. En 's middags tusschen 3-6 uur thee met
allerlei lekkere *Kwee-Kwee*.

Men zit daar zoo gezellig, langs de wanden en op
de rekjes, ditmaal prachtige Sumatraansche weefsels
en koperwerk, waartusschen fijne etsen van Indische
landschappen door de bekende Mas Pirngadie. In
plaats van het kunsthandwerk der Bataks, dat gedu-
rende de Sint Nicolaasdagen het uitstalraam versier-
de, liggen daar nu buitengewoon fijne batik te pronk.
Behalve het bewonderenswaardige, thans zoo moeilijk
te krijgen werk van Djocdjasche en Solosche *Raden
Ajoes*, ook prada-arbeid uit de beroemde batikkerij van
mevrouw van Ardenne te Pekalongan, zeldzaam mooi
van tekening en uitvoering.

Deze nog veel te weinig door ons Nederlanders ge-
waardeerde batikkunst is alleen al een gang naar Heul-
straat 19 waard. In Berlijn wordt ze meer om prijs ge-
steld. Daar vroeg men tenminste om de tentoonstel-
ling, die maar tot eind November zou duren, te mogen
verlangen tot na Kerstmis, daar men er meer en meer
liefhebberij voor voelde.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht,
bij adresverandering hiervan ten
spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den
Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den
Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger den
Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

Tehuis voor Kinderen

DEN HAAG - FRANKENSTRAAT 49 - TELEF. 51935

MEVR. I. VERPLOEGH CHASSÉ,
Individaalpsychologe
Spreekuren: Maandag, Woensdag en Vrijdag 2-3 uur
Aan het Tehuis zijn verbonden: Consultatiebureau voor
opvoedingsvragen. Speel- en werkdagen onder medewerking
van een leerares in Kinderverz. en Opv. (Fröbel- en Montes-
sorileerm, slöjdwerk). Cursus voor volw. in Kinderspel
en Speelgoed maken.

BERGPLAATSEN
INBOEDELS
OPSLAG-BAGAGES

TELF. 32615
WINKEL VOOR DE BEHANGERIJ
Frederik Hendriklaan 283
TELF. 50910
DEN HAAG

CADEAUX GEVEN

Voor Kerstgeschenken is het nuttigste een Wollen Dames-
vest vanaf f 3.75 - 4.35 - 4.90 - 5.90 - 6.90 - 7.75 - 8.50.
Wollen Heerenvesten vanaf f 5.25. Wollen Kindervesten in
alle maten. Alle soorten wollen Dameshandschoenen met
Kap vanaf 80 ct. Wollen Heerenhandschoenen vanaf f 1.15.
Kinderhandschoenen vanaf 40 ct. Wollen Damescamisoles
f 1.35 - 1.89. Pompadour Kinderschorten vanaf 70 ct. Dames-
stoffsassen alle maten f 2.98. Witte Reformschorten f 1.75.
Zeer voordeelige aanbieding Damast Tafellakens geschikt
voor 12 personen f 4.75. Extra groot voor 24 personen ook
voor feestgelegenheid f 10.50. Damast Ontbijtlakens met 6
bijpassende Servetten 5.90. Groote sorteering Lingerie,
Kanten Kleedjes, Kousen, Sokken, Heeren mode artikelen.

Uwe inkoop voor de Kerstdagen doet U het beste in
MAGAZIJN „DAHEEMA“,
WITTE DE WITHSTRAAT 95a - DEN HAAG
hoek van Diemenstraat, halte lijn 5.

Haarlem en Omstreken.

AUG. OEPKES
FOTOGRAFIE
PRINS MAURITSL 9a
KENNEMER LYCEUM
OVERVEEN

FIRMA J. VAN DER WOLF
BANKETBAKKER
Specialiteit in Lekker-Lekker
DEN HAAG
PRINSESTRAAT 120-122 TEL. 12220

F. BARTELS,
Schenkweg 90 Den Haag.
DAMESKLEERMAKER EN BONTWERKER.
ONTVANGEN de nieuwste modellen
JAPONNEN, BLOUSES etc.

Tel. 11290
Groote Houtstr. 185
Bloemenmagazijn
„ANNIE WIGMAN“
Moderne Bloemwerken
Groote Houtstr. 185
Haarlem

KONINKLIJKE MEUBELTRANSPORT-MIJ.
DE GRUIJTER & Co.
 DEN HAAG
 AMSTERDAM :: ARNHEM

Bergplaatsen voor Inboedels
 :: Bewaring bagage ::
 voor repatrieerenden
OVERZEETRANSPORTEN

N.V. Brandstoffenhandel
„DE CENTRALE”
 SCHEVENINGEN
 Tel 51313 - Pinkstraat 27 - Tel. 51313

levert uitsluitend prima kwaliteit
 Engelsche-, Belg.-, Duitsche- en Hollandsche
 Brandstoffen,
 beslist steen- en gruisvrij.

Prompte bediening. Billijke prijzen.
NEEMT PROEF.

Aanbevelend, C. VERHEIJ Wzn, Directeur.

**N.V. STOOMWASCH-
 EN STRIJKINRICHTING**
 voorheen 573
H. A. v. STARRENBURG

OPGERICHT 1875

Fahrenheitstraat 168
 TELEFOON 31791
'S-GRAVENHAGE

„DE LANDBOUWER”
 79 Copernicuslaan 79 Tel. 31676
 DEN HAAG

UW ADRES voor 1ste kwaliteit **Roomboter, Kaas**
 en **fijne Vleeschwaren.**
 Geregelde aanvoer **versche Geldersche Eieren.**
 Thuisbezorging zonder prijsverhooging. **Geén Filialen.**

Official **Ford** Dealer
 THE UNIVERSAL CAR
 Reinkenstraat 1 K **Garage „HAMIN”** Den Haag, Tel. 34215
 Service - Automobielen-Onderdeelen

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Volksraad.

Den Volksraad is aangeboden een ontwerp-verordening op de verkiezing van Volksraadsleden. Volgens de M. v. T. (De Loc. 2 Nov.) zal de Volksraad bestaan uit 60 leden, ongerekend het lid tevens voorzitter. Daarvan zullen behooren: tot de inheemsche onderdanen-niet-Nederlanders 25, waarvan 20 verkozen; tot de onderdanen-Nederlanders ten minste 30, waarvan 15 verkozen, en: tot de uitheemsche onderdanen niet-Nederlanders ten hoogste 5 en ten minste 3, waarvan 3 verkozen.

Uit het Afd.-verslag van den Volksraad inzake het algemeen Spoorwegreglement haalt de Java Bode (9 Nov.) e.e.a. aan. Voornamelijk ontleende de voorgenomen wetgeving hare beteekenis aan de afzonderlijke klassificering van stadstrams en aan de uitbreiding van de klassificering van ijzeren banen met die van landelijke tramwegen. Met de opname van deze elementen zal worden bereikt, dat de wetgeving zich beter aan de praktijk zal aanpassen.

Het N. I. O. G., gesteund door de beide christelijke ondervijzers-organisaties en den P. G. H. B. heeft in een openbare vergadering (Bat. Nwsbl. 10 Nov.) zijn stem oopen hooren over de aan de orde zijnde opleidings-kwestie, — het z.g. Kweekschoolplan. De onderwijs-organisaties spraken onbewimpeld hun afkeuring uit over het ontwerp, zooals zij het kenden uit de openbaar gemaakte stukken. Als straks het Afd.-verslag van den Volksraad verschijnt, zal — meent het Bat. Nwsbl. (10 Nov.) — wellicht blijken, dat de stemmen, welke hebben geklonken en waaruit een warme, alleszins te waardeeren belangstelling in een openbare zaak sprak, zich op andere wijze in anderen toonaard zouden hebben doen hooren, als de sprekers over alle inlichtingen hadden beschikt.

Het wetsontwerp ter invoering van het instituut der voorwaardelijke veroordeeling in Ned.-Indië is in de afdelingen van den Volksraad niet onverdeeld gunstig ontvangen. De Deli Crt. (14 Nov.) somt de gerezzen bezwaren op en merkt hierbij op dat, — bij de eigenaardige samenstelling van de Indische maatschappij met toestanden, die varieeren van de uiterst primitieve in Nieuw-Guinea en andere verre buitengewesten tot de meest moderne in een deel der samenleving van de groote steden met Hooger Onderwijs en alle andere organen van een hoog ontwikkelde gemeenschap —, men hier bij de invoering van nieuwe instituten steeds voor de moeilijkheid zal komen te staan, dat deze niet voor alle bevolkingsgroepen in gelijke mate kunnen gelden. Wanneer men nu al die groepen wil omvatten door een geünificeerd stelsel op vrijwel alle gebieden van het maatschappelijk leven (belastingstelsel, strafstelsel, enz.) dan dient deze geünificeerde wet met groote omzichtigheid en groote differentiatie gehanteerd te worden. De D. C. vindt het volkomen juist van de Regeering gezien om thans de voorwaardelijke veroordeeling in ons strafrecht in te voeren; zij is het ook volkomen met Haar eens, dat dit instituut hier door den rechter met omzichtigheid dient te worden toegepast.

In het afd. verslag op de algemeene beschouwingen der Indische begroting (Deli Crt. 11 Nov.) wordt bij afd. 1 (Hooge Regeeringscolleges) gezegd, dat verscheidene leden hun waardeering uitten over het aanblijven van den Landvoogd, de hoop uitsprekend, dat het Opperbestuur zich bij de benoeming van een opvolger uitsluitend zal laten leiden door de belangen van Indië. Opgemerkt werd dat de Regeering weinig prijs stelt op het advies van den Volksraad, getuige het feit, dat bijna alle amendementen ter zijde werden gelegd. Enkele leden uitten bevreemding over de halfslachtheid van het optreden der overheid tegenover het communisme. Verscheidene leden drongen aan op een verscherpt toezicht op de pers, niet alleen de Inlandsche, en achten krachtige maatregelen en zelfs preventief toezicht volkomen gemotiveerd. Anderen vreesden dat preventief toezicht erger is dan de kwaal.

Atjeh (vervolg).

De Deli Crt. (11 Nov.) critiseert de inzichten van de „Java-Bode” (2, 4, 6 en 9 Nov.), het „Nieuws v. d. Dag”, het „Soer. Hbl.” (26, 27 en 31 Oct.) en het „Bat. Nwsbl.” (2, 6 en 9 Nov.) over de jongste gebeurtenissen in Atjeh. Het is een gelukkige omstandigheid dat van de 40 kwaadwilligen een groot aantal levend is opge-

vat. De D. C. veronderstelt dat die t.z.t. voor den raad zullen terecht staan, dan zullen we waarschijnlijk ook uitvoerig vernemen wat aan de heele zaak grondslag heeft gelegen. Al zal nu natuurlijk de sneuvelde leider *Teukoe Angkasah* licht de schuld krijgen van de anderen, om zichzelf te pleiten. Natuurlijk volgt een nauwgezet onderzoek de zaak, dat mogelijk in den Volksraad ter sprake komen. Het zal het blad verwonderen indien niet zal blijken, dat menig woord van critiek voorgescreven werd.

De *Sumatra Post* van 9 Nov. wijst op de mogelijkheid dat het volk in sommige deelen van Atjeh noederwetsche wijze door enkele hoofden wordt geveld, terwijl *De Sum. Post* van 12 Nov. de bijzondere omstandigheden beschrijft, waaronder het gevecht schen de patrouille-Paris en de 40 Atjehers in Bagan plaats vond.

Economische en sociale aangelegenheden.

De heer *Smislaert* vestigt in het *Soer. Hbl.* (2 Nov.) de aandacht op de redevoering van den heer *Stork*, te Haarlem gehouden tijdens de jaarvergadering der Ver. van Nederlandsche Werkgevers. Dat onder werking van noodlottige invloeden in Engeland welvaart niet nog veel dieper zinkt dan feitelijk geval is — zoo zeide de heer S. o.m. — dankt Engeland aan zijne koloniën, aan de „dominions”, welke dom het moederland steunt. Indien die steun er was en niet zoo krachtig werkte, dan zou het Engeland nog heel anders uitzien dan thans. *Nederl.* is er wel in menig opzicht minder slecht aan toe Engeland, maar als ook wij niet door onze niën werden gesteund, dan zouden ook wij in een ongunstiger positie verkeerden dan waarin wij ons bevinden. *Het is de rijkdom van Indië, die ons op houdt.* Het zijn de miljoenen, die als opbrengst de cultures naar Holland stroomden, waardoor economische en geldelijke toestand wordt geschied. Indië biedt ons bovendien afzetgelegenheid voor goederen en biedt ons arbeidsgelegenheid voor jongeren. Daarom is het voor ons van vitaal belang dat wij deze positie handhaven. In algemeen de overtuiging, dat Indië ons moederland schrijft onze belangstelling in alles wat de wezenlijke van Ned.-Indië uitmaakt, in het daar tot stand bracht industriële werk, gaande houden en levendigen.

Het algemeen welstandspell van Nederland betrokken bij dat van Indië. Is de overweging van samenhang — vraagt de heer *Smislaert* — niet alle Nederlanders een spoorslag, om er zich rekenschap van te geven hoe het met Indië gaat, in hoeverre aan de voormannen in „onzen Oost” gelukt de vaart daar te vermeederen en welke houding de geering hier en daar ten aanzien van dat streven neemt?

Ant. J. Lievegoed, W. G. N. de Keizer.

Bij zijn aftreden als hoofdredacteur van *De Loc. tief* (5 Nov.) deelt de heer *Ant. J. Lievegoed* mede hij ook in het moederland kan blijven strijden overtuigingen, die zekerheden voor hem werden, dat hij naar zijn krachten zal kunnen meewerken het wegruimen van wanbegrippen en misverstanden omtrent een land, dat voor elk onbevooroordeeld verrassende wijze zijn reputatie overtreft. In het mense Indië is volgens hem ruimte voor schier onperkte aanwending van Westersche kapitaal en dan de rijke bodem der nauwelijks ontgonnen eilanden altijd genoeg bieden voor een bevolking, die in betrekking tot de oppervlakte lands gering is. Maar daar is noodig dat het vraagstuk der emigratie naar de tengewesten doelbewust door een vooruitziende Regeering wordt aangegrepen. Hem heeft de ontwikkeling van die ongemeten landen ver buiten de sfeer van centraal bestuur altijd machtig aangetrokken.

Den 7den Nov. is de heer *Lievegoed* van *Batavia* naar *Europa*. De *Java-Bode* (9 Nov.) brengt wederom hulde aan de *voortreffelijke journalistiek* van den heer *Lievegoed*. Het afscheid van *Separang* is recht teltijk geweest.

De heer *W. G. N. de Keizer*, die als hoofdredacteur optreedt, besluit zijn inleidend artikel in *De Loc. tief* (5 Nov.) als volgt: Niet wat verdeelt moet in Indië zocht worden, maar wat vereenigt. Geen schadelijker en gevaarlijker werk kan het dagblad doen, dan conflicten toe te spitsen en oneenigheid te verscherpen. Meer dan ooit heeft Indië behoefte aan samenwerking aan constructieven arbeid en aan de vereeniging van de goedwillenden en weldenkenden van elken land.

POSTZEGELEXPOR
 D. W. BRANTSEN
 Frankenstraat 41 - Den Haag - Telef. 53529

Zichtzendingen uitsluitend volgens mancolijst.
 Verlangt vanaf September a.s. mijn gratis maandel.
 Offertenblad met vele gelegenheidsaanbiedingen.

PLAAT- en KUNSTHANDEL - SPIEGEL- en LIJSTENFABRIEK
P. J. CRAMWINCKEL Jr.
 Den Haag, PIET HEINSTRAT 36, Telefoon 11906

Enorme keuze Gravures, Platen, Etsen enz.
 Encadrementen in alle stijlen. — BILLIJKKE PRIJZEN
 Export naar de Indiën. Vele attesten van Ind. fam. ter inzake

Haagsch Instituut voor Handelsonderwijs

AZALEASTRAAT 51 — 's HAGE

Mondelinge en schriftelijke cursussen
Boekhouden voor examens en praktijk - Staats-
huishoudkunde en Statistiek M.O. - Staatsinrich-
ting M.O. - Nederl., Fransche, Duitsche
en Engelsche correspondentie
Methodisch spreken.

UITSLUITEND BEVOEGDE LEERKRACHTEN

...elke groep en elke gezindte. Verzoening van be-
langen en onderling vertrouwen heeft Indië noodig
en zij worden nagestreefd door wie voor Indië en Ne-
derland het goede wenschen. Naar dit beginsel zal
„De Locomotief” onder mijn leiding worden geredi-
geerd en aan dit streven zullen al mijn krachten zijn
gewijd.

Anthropologie.

Psychotechnisch Geschiktheidsonderzoek.

Onlangs is opgericht het „Bureau voor Anthropologie
in Ned.-Indië”. Het doel der vereeniging (De Loc. 5
Nov. en Java-Bode 1 Nov.) is een zoo ruim mogelijke
bevordering der bestudeering van de anthropologische
wetenschappen in nauwe samenwerking met het Ned.
Nationaal Bureau voor Anthropologie te Amsterdam,
het Institut international d'anthropologie te Parijs en
het Kon. Bataviaasch Genootschap van Kunsten en
Wetenschappen te Weltevreden. De vereeniging bestaat
uit secties; daarbij is ook een sectie voor psychische
anthropologie naast die van physische anthropologie
en anthropogeografie, voor ethnografie, ethnologie en
folklore en die voor prachistorie en archaeologie.

De talloze bestuurs- en andere ambtenaren, de me-
dici en technici, en verder ieder, die belangstelling
heeft om met nauwkeurigheid en onder goede
voorlichting gegevens te verzamelen betreffende den
mensch in Ned.-Indië, zijn werken en de verschijn-
selen en gebruiken bij de verschillende groepen van
samenleving en rassen — deze allen zullen uiterst nut-
tigen arbeid kunnen verrichten. Deze arbeid van ve-
len, vooral ook in de Buitengewesten, is nu noodig,
want steeds meer gaan oude zeden en gewoonten ver-
loren, verdrongen door Westersche of andere invloeden.
Het isolement, de schalkamer der folklore, het bol-
werk van het volkseigen, verdwijnt steeds meer, ook
in ons eilandrijk. Wat de psychische eigenschappen
der Maleische rassen betreft, werden nog slechts
geïnteresseerde en generaliseerende onderzoekingen ge-
aan; ook in deze richting ligt een groot arbeidsveld
nog onontgonnen. Behalve de rassen-psychologie bevat
deze sectie ook het onderzoek naar de psychische ver-
schijnselen, die in de wandeling wel „occult” worden
genoemd en door den Franschen onderzoeker prof.
Charles Richet worden samengevat onder den naam
„metapsychica” en waarvan het onderzoek in Engeland
en Nederland wordt aangeduid met „psychical re-
search”. Men heeft in de laatste decennien van weten-
schappelijke zijde in stijgende mate belangstelling ge-
toond voor deze buitengewoon belangwekkende ver-
schijnselen. Waar nu Indië geldt als een land waar de
omstandigheden zeer gunstig zijn voor het tot stand
komen dier wonderlijke phänomenen, is het wen-
schelijk om het onderzoek, dat in Europa reeds in vol-
ten gang is, ook in deze gewesten te organiseren. Het
is zaak nu ook voor Indië uit te maken, wat er waars-
schijnlijk in de verhalen op het gebied van spookhuizen,
„stille kracht” en „goena-goena” — welke woorden
men zelfs in de encyclopaedie van Ned.-Indië niet heeft
durven opnemen — om in het negatief geval het bijge-
loof met wetenschappelijke argumenten te kunnen weer-
leggen en in het positief geval dat bijgeloof te kunnen
herleiden tot de juiste interpretatie der feiten. Het on-
derzoek is daarom ook van groot algemeen belang. Het
is noodzakelijk er voor zorg te dragen, dat deze „Psy-
chical Research” van den beginne in wetenschappelijke
banen wordt geleid, zooals ook in Holland, meer
nog in Engeland het geval is. De bedoeling bestaat
ook, in de werkwijze dezer afdeling de in Hol-
land gebruikelijke zooveel mogelijk te volgen — n.l.
alleen die gevallen nader te beschouwen, waar onder-
zoek ter plaatse door een of meer leden der sectie mo-
gelijk is. Wat de secties voor ethnografie, ethnologie
en folklore betreft, evenals voor die der prachistorie
en archaeologie is het duidelijk, dat onder leiding en
in samenwerking met een centrale organisatie ook de
„belangstellende leek” op dit gebied veel en goed werk
kan verrichten. Hoe velen doen geen interessante wa-
arnemingen, maar houden ze voor zich zelf of tot hun
kennisgeving beperkt, doordat ze niet weten dat en
of iets al dan geen wetenschappelijke waarde heeft?
De bedoeling van het Ned.-Ind. Bureau voor Anthro-
pologie (secr.-aanneming, dr. F. H. G. van Loon, Ko-
ningsplein 10, Weltevreden) is voor iedereen, die
zich tot de problemen en de studie der anthropologie
in den ruimsten zin des woords aangetrokken gevoelt,
de gelegenheid te openen hulp en voorlichting te krij-
gen, om al de verspreide en dikwijls onopgemerkte
waarnemingen te verzamelen en vast te leggen in de
publicaties van het bureau, zoodat een goede en nut-
tige werkwijze voor elken onderzoeker mogelijk is.

L. J. VAN DER WAL

DAMES- en HEERENKLEEDERMAKER
PAUL KRUGERLAAN 22, DEN HAAG.
UITGEBREIDE COLLECTIE STALEN.
BILLIJKE PRIJZEN.

De Java-Bode (4, 5 en 9 Nov.) bevat een verslag van
de lezing over „Het Psychotechnisch Geschiktheids-
onderzoek voor het Ingenieursberoep”, gehouden door
den heer A. E. C. van Saarloos, voor de afd. van het
Kon. Inst. van ingenieurs te Weltevreden, zoodat een
verslag over het zakelijk debat van dr. F. H. G. van
Loon en van Dr. J. Stroomberg en het slotwoord van
den heer Saarloos.

Baedeker over Indië.

De inlichtingen, die het jongste „Handboek voor
Toeristen” van Karl Baedeker over Ned.-Indië geeft,
dateerend van 1914, zijn absoluut onvoldoende en ver-
ouderd. Zou het — vraagt de Java-Bode (3 Nov.) —
nu niet op den weg der Regeering, van de Scheep-
vaart-maatschappijen en het Officieele Toeristen Bu-
reau liggen om den uitgever van de beroemde Baede-
kers eens voor te lichten en te verzoeken om ons
schoon Insulide een waardiger beschrijving te ge-
ven, in een afzonderlijk boekdeeltje en dan door een
deskundige geschreven? Een zéér verdienstelijk werk
heeft het Officieele Toeristen Bureau reeds sedert
eenige jaren geleverd door de uitgave van de voor-
treffelijke gids „Come to Java”, doch dit werk dient
eens herzien te worden en volledig gemaakt te
worden tot een „come to the Dutch Indies”. Het wordt
gratis verspreid. Bovendien deeltje van Baedeker
kost 40 Mark. Zou het niet beter zijn om „Come to the
Dutch Indies” bijv. tegen den prijs van f 2.50 ver-
krijgbaar te stellen in de vele levende talen, desnoods
via den uitgever Baedeker? Zeker zou de firma Bae-
deker geen bezwaar maken om „Come to the Dutch
Indies” in hare bibliotheek op te nemen, desnoods
met een subsidie van het Officieel Toeristen Bureau,
dan wel van de Regeering en de Stoomvaart Mij-
den. Ook zou de Regeering een deel van de oplagen in de
moderne talen kunnen overnemen, ten verkoop door
de daarvoor aangewezen regeeringsdiensten en bu-
reaux. Op deze wijze zou zéér zeker een schitterende
reclame gemaakt worden voor ons schoon land.

II. UIT DE INLÄNDSCHE PERS.

Ned.-Indië naar zelfbestuur?

II (Slot).

Al staan, naar schrijver's meening, Boedi Oetomo,
de Sarikat Islam en andere inheemsche vereenigingen
ook op een standpunt dat eenstemmig tegen de actie
van de Indo-Europeesche Vereeniging is gericht, zoo
bezuurt men dien vijand toch niet alleen met den
mond.

Deze vereeniging heeft, evenals alle vertegenwoor-
digende lichamen in Indië, de Europeesche meerder-
heid en volgt dus den zoogenaamden parlementairen
weg.

Doch de Inlanders kunnen zich pas krachtig ver-
dedigen wanneer zij goed zijn georganiseerd en niet
bevreemd zijn vooruit te gaan.

Terugnkomende op het streven der Regeering om de
inheemsche bevolking van Ned.-Indië den weg aan te
geven tot het geraken van zelfbestuur, merkt de schrij-
ver van het opstel op, dat velen in de inheemsche we-
reld met vreugde de toegedachte bestuursorganisatie
hebben begroet, omdat door dien maatregel aan het
volk medezeggenschap in bestuurszaken wordt ge-
geven en het eigen zaken kan regelen.

Doch, wanneer men die bestuursorganisatie dieper
bezielt, dan komt het den schrijver voor, dat de ver-
andering meer het systeem vertegenwoordigt van ver-
sterking van de macht der Nederlanders in Ned.-Indië
dan van de belangen van het inheemsche volk.

Met het zelfbestuur wordt bedoeld de Europeesche
bestuursmacht te doen uitoefenen door inheemsche
ambtenaren, doch dan dient daarvoor eene gelegenheid
tot opleiding te bestaan, die dat personeel in staat moet
stellen zijne taak, die steeds zwaarder en moeilijker
wordt, met behoorlijke bekwaamheid te vervullen.

Van die gelegenheid tot opleiding wordt echter in
het geheel niet gerept.

De tegenwoordige kennis van de Inlandsche amb-
tenaren, ook volgens de laatste organisaties, is voor de
uitoefening van zelfbestuur over het algemeen te gering.

Het Binnenlandsch Bestuur-corps is het symbool van
het Nederlandsch gezag in Ned.-Indië, waaraan de
hoogste eischen moeten worden gesteld, zeide de heer
Meijer Ranneft in den Volksraad, doch, terwijl men
alle aandacht schenkt aan het steeds hooger eischen
stellen aan de Europeesche bestuursambtenaren, blijft

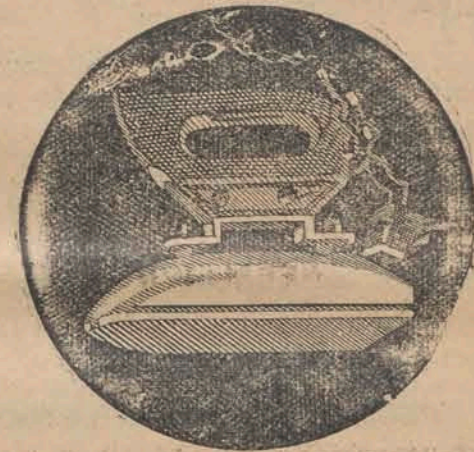
NIJMEGEN

Effecten Coupons
Reiscredietbrieven
Assurantien Brandkluis

Effecten- en Wisselbank Bouvy
Lange Borchstraat 14 - Nijmegen - Telef. 2480 en 2481

Piano's Orgels
C. A. J. VAN KALMTHOUT
Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562
Bisschop Hamersstraat 1-1a
Vleugels Kunstspelpiano's

Naaml. Venn. Maatschappij
KANTOOR VOOR VASTE GOEDEREN
voorheen onder de Firma **WALTMANN & CO.**
SPOORSTRAAT 2a NIJMEGEN TELEF. 399
naast het Oranje-Hotel.
BUREAU WONINGGIDS. - Assurantien. - Op aanvraag
gratis toezending van Woninggids met p'atten grond

G. F. A. DRIESSEN, Nijmegen

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar
in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk
kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel
en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snel-
heid is hooftzaak; kwaliteit een, zij het dan voor
name, bijzaak.

Een kunst-drukkerij is juist het omgekeerde. Da-
ar is de samenwerking hoofdzak en te veel haast zou ter
nadeele van het werk komen. Ook daar zijn
personeel en machines speciaal op zulk werk
berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een
óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op
twee zoo uiteenloopende soorten van werk te
specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar
rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in
grootte oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen
kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en
Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oeday:
(Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook
het midden klasse-werk, het z.g. Handelsdrukwerk
en wij beroemen er ons op, dat ons werk door
geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 1198.

FRANS WALLAT

BONTWERKER

ATELIERS VOOR FIJNE PELTERIJEN

KETTINGSTRAAT 2A TELEFOON 13219
'S-GRAVENHAGE

EWY DE CLERCO
Frankenstraat 5
DEN HAAG TELEF. 53506

*Nieuw Dansinstituut voor
Statenkwartier en Duinoord*

SALONDANSEN, PLASTIEK, RHYTHMIEK
Speciale methode voor kinderen
(Proefles gratis)

HEILGYMNASTIEK 661

Inschrijving aan het Instituut, dagelijks v. 10-3
en van 6.30-7.30. - Prospectus op aanvraag

VOORBURG :: VIJF HEERENHUIZEN

Te Koop aan de Laan van Sevenstar of verlengde Julianastraat. Tien groote en kleine kamers. Voor en achtertuin. Verder alle gemakken. Directe verbinding met Den Haag, Noordwijk en Rotterdam.
Koopprijs f 9500.— tot f 9800.— 596

**Te bevragen op het werk en Oranjelust 72
VOORBURG**

DROGISTERIJ „HET KRUIDENHUIS“
Fa SCHOFF - BILTHOVEN
(Ass.-Apotheker - Gedipl. Drogiste)

Julianalaan 16, n. h. Postkantoor Telef. 6524

Minerale en Medicinale Wateren en Zouten
Drogerijen - Chemicaliën - Verbandstoffen - Specialiteiten
FOTO-ARTIKELEN

*Aan de Leden
van „Oost en West“*

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad“ is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

S DE UITGEEFSTER.

men onverschillig staan tegenover de opleiding der Inlandsche ambtenaren, die hunne taak zullen moeten overnemen.

Onvoldoende geschoold, zullen zij dan ook onder controle moeten blijven werken.

Voor de Inlandsche bevolking zal de nieuwe orde van zaken geen groote verandering brengen.

Wensch zij veranderingen dan zullen die van haar zelve moeten uitgaan.

Zij zal moeten werken, zich moeten organiseeren en door in het leven roepen van bewegingen trachten die maatregelen ingevoerd te krijgen, welke zij voor haar nuttig en doelmatig acht.

In aansluiting aan het voorafgaande, wijst de schrijver op het feit, dat elke verandering niet altijd eene werkelijke verandering is, daarbij herinnerende aan hetgeen nu zoovele jaren geleden met de suikercultuur op Java heeft plaats gehad en waarbij de Regeering hare inkomsten uit die cultuur prijs gaf.

Nederland had daaruit vele millioenen getrokken, genoot voorspoed, doch de Java'sche bevolking droeg de lasten.

Bij die verandering van dat systeem kwam de cultuur in handen van particulieren, die door de Regeering werden gesteund, in den vorm van het verleenen van grondconcessies, hulp bij de irrigatie, enz.

Voor het volk bleef de toestand hetzelfde, doch het gevolg is geweest, dat geheel Java thans bijna in handen is van het Europeesch kapitaal en dat het vroegere cultuurstelsel, hoewel gewijzigd, als het ware is overgegaan in handen van particulieren, die nu elk jaar de millioenen naar Nederland overbrengen en dat land verrijken.

Door het vergeten van zulke groote nationale belangen, kan China ten allen tijde onder den druk der vreemdelingen blijven.

Het Chineesche bestuur te Shanghai heeft de studentenbeweging aldaar aangegrepen als eene goede gelegenheid om verschillende billijke verzoeken voor te brengen, doch de bestaande verschillen bij de troepenmachten in de provincies Yunnan en Hunnan waaraan daaraan niet bevorderlijk.

Terwijl in het Noorden de strijd tegen de vreemdelingen werd georganiseerd, deden de generaals in Zuiden van China geen moeite den strijd tusschen de volkspartijen te doen beëindigen, alles tengevolge van gebrek aan onderlinge samenwerking, wegens de strijd om de macht.

Het was de plicht der generaals zich gezamenlijk te reed te houden, in afwachting van de beslissingen van hoogerhand te Peking op de voorgebrachte voorstellen tot verbetering van toestanden en verhoudingen en hunne onderlinge geschillen op zijde te zetten.

Doch zij bleven onverschillig en lieten zich aan de groote nationale belangen niets gelegen liggen.

In hoeverre de politieke tactiek der vreemdelingen daarop van invloed is geweest, laat zich slechts gissen, doch de gevolgen dezer ernstige verwikkelingen laten niet anders toe dan de vaststelling van een zwak Chineesch bestuur, tengevolge waarvan reeds vele het leven lieten.

Wijlen de heer C. R. Das.
I.

De Opera „De Melati van Java“.

Zondag 21 Juni 1925, werd het operagebouw „Thalia“, op Mangga Besar (Batavia), druk bezocht bij gelegenheid van de opvoering van de opera „De Melati van Java“, welke is geschreven door den heer Parada Harahap, hoofdredacteur van de „Bintang Hindia.“

Vroeger was daarvan reeds eene voorstelling gegeven in het Gambirpark door de Srie Permatagroep.

De strekking van het stuk is het bewijs te leveren dat het niet goed is aan de meisjes te veel vrijheid van beweging te geven.

Het galante terrein is glad en gevaarlijk en de meisjes brengen zichzelf in de grootste moeilijkheden en verwarring.

Het spel der acteurs en actrices trok de belangstelling van het publiek, hetgeen bleek uit de herhaalde toejuichingen.

III. JIT DE CHINEESCHE PERS.

Een en ander over den politieken toestand in China.
II (Slot).

Hetgeen is opgevallen, is het algemeen bekende feit, dat de Chineezers op de concessies der vreemdelingen zich, in navolging van de toestanden te Singapore, hebben vereenigd en een vrijwilligerscorps hebben gevormd, met het doel die nederzettingen en zichzelf te verdedigen en te beschermen.

Volgens de ingekomen berichten mogen de vreemdelingen op hunne goede trouw rekenen en kan men dus voor het conflict komen te staan dat de eigen landgenooten onderling tegen elkander zullen moeten gaan strijden, wanneer de omstandigheden daartoe aanleiding geven.

De vreemdelingen moeten zich wel bewust zijn geweest van den ernst der beweging dat zij voor hunne bescherming en voor het doen beëindigen van de staking de hulp van gewapende Chineezers moesten inroepen, doch zij zullen zeker ook niet ongaarne hebben gezien de onderlinge geschillen in de militaire partij, die zich van de gebeurtenissen, welke te Shanghai hebben plaats gehad, niets of weinig heeft aangetrokken.

Het spelen „van den domme“ ten opzichte van den vreemdeling en het streng optreden tegenover eigen landgenooten door de Chineesche generaals, zijn voor het Chineesche volk bekende eigenschappen, die tot eene humoristische voorstelling van zaken ten deze wel eens aanleiding kunnen geven.

De beweging der Chineesche studenten, die de aandacht der geheele wereld heeft getrokken, heeft de belangstelling der generaals niet gehad.

Voor het niterlijk doen deze laatste alsof zij van niets afweten en laten de volkspartijen tegen elkander strijden.

In de „Sinar Sumatra“ van 19 Juni 1925 is het van Calcutta afkomstig telegrafisch bericht opgenomen van het overlijden van den heer C. R. Das, leider der Swarajisten-partij in Engelsch-Voor-Indië.

Hij stierf te Darjeeling, welke plaats op korten afstand van Calcutta is gelegen.

Reeds geruimen tijd liet zijne gezondheid te wenschen over en was hem door de geneesheeren het verblijf in een herstellingsoord aanbevolen.

In geval van genezing, lag het in zijne bedoeling Engeland te bezoeken.

Terugkeerende van het Congres te Jaridpur, gevoelde hij zich onwel en nam de ziekte het vermeldde verloop.

Met betrekking tot den levensloop, schrijft men in de „Sinar Sumatra“ van 22 Juni 1925, dat Citta Ranjita Das een bekend nationalist in de Swarajistenpartij in Hindoestan was en de functie van burgemeester bekleedde in de hoofdstad van dat land.

Vóórdat hij zich op politiek terrein bewoog, was hij advocaat bij het hooft hof te Calcutta.

Gebooren aldaar en behoorende tot de Satriakaste was hij ter plaatse een Hindoesche intellectueele.

Zijn vader, de heer Bob Priban Mohan Das, was procureur bij het hooft hof te Calcutta, dat zijne scherpzinnigheid op hoogen prijs stelde.

Ook was hij redacteur van de „Brahma Public Opinion“ en van de „Bengalee Public Opinion“ en genoot als zoodanig de sympathie van vooraanstaande mannen als Rabindranath Tagore, Kesawa Chandra Sanyal en anderen.

Van afkomst was de heer C. R. Das dus van eene respectabele Hindoesche familie.

In zijn jeugd bezocht hij het London Missionary College te Bwanipur in de nabijheid van Calcutta en, na voltooiing dezer studies, de hoogeschool te Kallur, alwaar hij met voorliefde kennis nam van de werken van Shakespeare, Milton, Edmund Burg en anderen.

Van tal van vereenigingen werd hij secretaris.

In het bijzonder hadden de werken van den Italiaanschen nationalist Joseph Mazini en andere nationalistische zijn aandacht en ontstond bij hem de gedachte om ook een nationalist te willen zijn voor zijn volk en zijn land.

Gediplomeerd in de Engelsche en Bengaleesche talen, wenschten tal van personen zich onder zijne leiding te bekwamen en op die wijze eene plaatsing te zoeken op een der departementen van bestuur, doch hij wees al die verzoeken van de hand, omdat hij zich in de lijn van de Civil Service wilde bewegen en daarvoor Londen wenschte te bezoeken.

Dit is ook geschied en had hij toen de gelegenheid zich persoonlijk en plaatselijk te overtuigen van de wijze van vrijheid van leven, welke de bevolking van deze wereldstad genoot, hetgeen bij hem den lust opwekte om ook voor de bevolking van Hindoestan betere toestanden en verhoudingen in het leven te roepen.

(Wordt vervolgd.)

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

„Kleermakerij „UNICUM“
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 34947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

ONROESTBAAR STAAL

Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aangestast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplank onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen

Het Ideaal voor de Tropen

FONDERIE'S STAALWARENHANDEL
Gevestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 13602
Alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

**KOEK, BANKET, CHOCOLADE
EN SUIKERWERKEN**
W. TEMPELMAN
FAHRENHEITSTR. 417 - DEN HAAG
SPECIALITEIT IN GEVULDE KOEKJES

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

De Indische Gids.
Inhoud der Dec.-afl.: Sy Budag. Een sage uit Java's Bergland, opgetekend door J. P. Scheltema. (Uitgegeven naar den in zijn nalatenschap aangetroffen, op 26 April 1910 voltooiden, tekst). — De Staatsonmacht tegenover de „Vrijheid der Wetenschap”, door Neutraal. (Gescreven naar aanleiding der tot stand gekomen Indologische faculteit aan de Universiteit te Utrecht). — Het veiligstellen van Nederlandsch-Indië, door G. Nypels. — Kijkjes in het leven onzer Inlandsche bedienden, door M. Nittel-de Wolff van Westerrode. — De chauffeur. — Maria. — Revue van brochures en van tijdschriftartikelen. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie.

De Indische Mercur.
No. 50 (11 Dec.). Het djatihout in de Koloniale Afdeling der XIIIe Nederlandsche Jaarbeurs, door ir. W. L. Uermark. — De groote culturen in Ned.-Indië gedurende 1924, door C. W. Bagchus. — Lets over het drogen rooken van rubber. — Jaarboek voor Suikerfabrikanten in Ned.-Indië (bespreking). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen. — Financiële berichten en verslagen, zoodaer de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft recente literatuur over vezelstoffen, plantenziekten, bodemvraagstukken.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.
Deel 18 (1925), afl. 10. Oorspronkelijke bijdragen. De bosschen van de Zuider- en Oostafdeeling van Borneo, door E. van der Laan. Met kaart. — De organisatie van den Dienst van het Boschwezen in Nederl.-Indië, door E. D. Kunst. — Over eene transactie van Cornelis Speelman in 1681. Uit het Koloniaal Archief, door E. H. B. Brasemp. (Deze transactie betreft het overdoen van een huis en tuin, met een zoot wuinste, door den toenmaligen Directeur-generaal Speelman). — Het gouvernementsbesluit van 28 Sept. 1845, No. 2 (Aanvang der boschbescherming op de Buitenbezittingen?) door E. H. B. Brasemp. — Het Proefstation voor het Boschwezen, door H. Oosterling.

Literatuur enz. L. Kaishoven: Boschinsecten en de Indische culturen. — De Landbouwhoogeschool en de praktijk, door Dr. R. Broersma. — Boekbespreking. Enz.

Nederlandsch Indië Oud en Nieuw.
10e Jaarg., afl. 8 (Dec. '25). De tentoonstelling van Chinese kunst in het Stedelijk Museum te Amsterdam, door T. B. Roorda (met ill.). — Oost-Aziatische kunstvoorwerpen in particuliere verzamelingen. Hindoe-Javaansche oudheden (reeks afbeeldingen). — Zeden en gebruiken bij de Makassaren (vervolg), door J. H. B. Jaspers. Met ill. — Boekbespreking. Frank Hurley: Parelvischschers en Papoea's, vertaling van J. H. Altona; besproken door W. G. van Nouhuys. Met ill.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.
Hoofdzakelijke inhoud van No. 18 (7 Nov. '25). Reorganisatie der Proefstations. — Een geslaagde proef met tabakszaad, door F. Kindt. — Zuid-Sumatra Landbouwen Nijverheidsvereniging. — Het plakken der rubber. — De tabaksoogst. Een zorgwekkende toestand. — De Landbouwhoogeschool en de praktijk. IV. De schadepost der bezuiniging, door Dr. R. Broersma (ontleend aan de Locomotief). — Een en ander uit Mededeeling No. 11 van het Proefstation voor het Boschwezen in N.-I., handelend over de belangrijke houtsoorten van Ned.-Indië, door Dr. L. G. den Berger en F. H. Endert.

De Indische Culturen.
No. 21 (van 1 Nov. '25) bevat o.m.: De nipa-palm als suiker- en alcoholproducent, door M. Reijgersbergh. — Uitkomsten van de enquête over crèpe-bereiding, door ir. L. R. van Dillen. — Korte mededeeling over de productiekromme van heveaboomen, door Dr. W. H. Arisz. — De invloed van de verhoogde invoerrechten op het theegebruik in Nederland, door F. H. de Kock van Leeuwen. — Is er plaats bij landbouw?

Archief voor de Koffiecultuur in Ned.-Indië.
Deel I, No. 3 (Oct. '25) bevat o.m.: De bereiding van Robusta-koffie, door Dr. A. J. Uité. — Kort verslag van een reis naar Zuid-Sumatra ter verspreiding van de sluiswesp, door Dr. A. Kleinmann. — Kolerogaziekte (of spinnewebziekte) der koffie.

De Tropische Natuur.
Jaarg. 14, afl. 11 (Nov. '25). Insectenschimmels, door Dr. C. van Overeem. I. Het geslacht Cordyceps. — Een naar grappige krabben, door Dr. H. C. Deisman. — Een

P. VAN DEN BERGE
Bankastraat 41 Tel. 15587 's-Gravenhage
Gas, Water, Electriciteit, Baden, Geysers, Haarden, Gaskachels, Tuin- en Gasslangen, Lood- en Zinkwerker.
Groote Reparatie-Inrichting

B. G. TAL, Leeraar M.O. Boekhouden
Stille Veerkade 24 's-Gravenhage
Telefoon 16110 en 16111 424
Opleiding voor het M.O. Examen en voor het Examen Privaat-Docent
(Genootschap voor Practisch Handelonderwijs)

en ander over krokedillen in Koetai, door H. Witkamp. — Korte mededeelingen. (De periodieke bloei van de Indische sering, *Cestrum nocturnum* L., door Ch. Koster).

Indische Post.
Uit den inhoud van No. 48 (31 Oct. '25). De bijzondere Indische leerstoelen (interview met Mr. H. H. A. van Gijland Oosterhoff). — De anti-Nederlandsche pers. — Brieven van Jan Feith uit en over Bali aan W. O. J. Nieuwenkamp (vervolg). — Id. No. 49 (7 Nov.). Nieuwe banen voor de economische politiek, door Prof. Mr. Dr. H. Westra. — Een tocht door Rembang en Noord-Soerabaja (vervolg). — Brief van Jan Feith als in No. 48.

Oedaya (Opgang).
Inhoud der Dec.-afl. Titelplaat: Het meer van Lèlès in de Préanger-regentschappen. — Nationalisme en vaderlandsliefde, door Noto Soeroto. — Gezichten en tafereelen uit Indonesië. Het eiland Bali. — Van groote mannen in Japan, door H. Cochius (vervolg). — Instituut voor tropische geneeskunde te Leiden, door J. B. Sitanala, Indisch en Ned. arts. — Indrukken van de Mentawai-eilanden, door H. F. Tillemma (interessante plaatjes met toelichting). — Bakal iboe dan Koloniale school voor meisjes en vrouwen, oleh S. Soetan Melajoe.

Inter-Ocean.
In afl. 9 (Sept. '25) o.m. de volgende geïllustreerde bijdragen: The State railways of the Netherlands East Indies. Java Government railways, by „Djembatan”. — Picturesque Batavia. With the camera in the native quarters. — Off the beaten path in East Java. Grisse, the cradle of Moslem Java. Photographs by M. A. J. Oostwoud Wydenes, text by G. C. van der Kop. — The total solar eclipse, 1926, January 14 th, by Z. A. and C. J. Merfield. — The Gedeh-Pangerango, by A. W. Anderson.

De Mijningenieur.
Jaarg. 6, No. 11 (Nov. '25). De evolutie van het Bangka Tinbedrijf, door ir. W. J. Twiss. — De financieele toestand en de financieele vooruitzichten van Nederlandsch-Indië, door J. L. Vleming Jr. (ontleend aan het Maandblad van de Vereniging van Hoogere Ambtenaren).

Haagsch Maandblad.
Onder het opschrift „Indië miskend” bevat het December-Nr. een bijdrage van den hr. L. van Vuuren. Schr. acht het zeer ondankebaar dat bij de herdenking van het 650-jarig bestaan van Amsterdam verzuimd is er op te wijzen dat die stad haar ontwikkeling en tegenwoordige betekenis goeddeels aan Indië heeft te danken.

De Indische Loods.
No. 43 (van 6—12 Nov. '25) bevat o.m. Het Indische weermachtvraagstuk, door T. Bakker. — De Java-emigratie en de koelieordonnantie, door J. Th. Dinger Jr. — Het spaarbankwezen in Ned.-Indië, door M. A. J. Kelling. — Voordrachten over hygiëne (vervolg).

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.
Uit den inhoud van dl. 65, afl. 5 (1925). Polyarthritiden epidemica bij kinderen, door C. D. de Langen. — Bilharziosis in Suriname, door Dr. P. H. J. Lampe. — Appendicitis in Ned.-Indië, door Dr. M. N. Roegholt. — Zeldzame localisaties van het ulcus tropicum, door Pattiradjawana. — Het lepra-probleem in Suriname, door Dr. J. W. Wolff. — Over de verspreiding en voorkoming van diphtherie, door Dr. C. J. Wijckerheld Bisdom. — Het vraagstuk der beri-beri-bestrijding op het a.s. congres te Tokio, door Dr. H. Vervoort. — Orale vaccinatie tegen bacillaire dysenterie, door Dr. L. Otten en Dr. L. Kirschner. — Tetrachloorkoolstof als mijwormmiddel, door Dr. W. Kouwenaar. — Aanteekeningen omtrent muskieten (vervolg), door S. L. Brug.

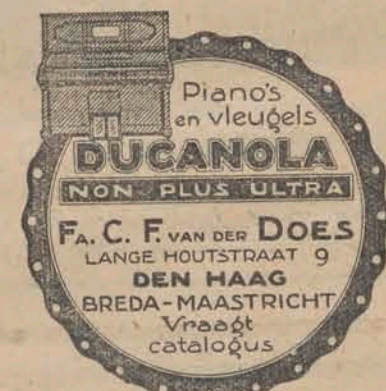
Missie en Zending.
De Java-Post, 6 Nov. '25. Vierde lustrum der Borneo-Missie (P.P. Kapucijnen), door Pr. Marius. — Nederlandsch Zendingsblad. Dec. '25. Het zendings-ziekenhuis te Modjowarna (met ill.). — De zending onder de Bataks (vervolg), door J. Warneck. — De Timor-Bode. Nov. '25. Van een koning en zijn Koningsvrouw. (Uit Midden-Timor), door H. Krayer van Aalst. — Reizen in de afd. Kapan (vervolg), door P. Middelkoop. — De Opwekker. Oct. '25. Kantteekeningen op de Inlandsche pers, door Dr. H. Kraemer. — De „Anthingsche” Chisten-Inlandsche gemeenten in Batavia's Omme-landen (vervolg), door A. J. Bliet. — In Memoriam J. Dammerboer, 22 Mei 1830—9 Oct. 1925. — Verslag van het Nederl. Bijbelgenoot-

Een goed en billijk adres
voor
prima Thee en Koffie
is
Thee- en Koffiehandel
Noordeinde 105a
's-Gravenhage Telefoon 12413

Garage T. VERSEVELDT
Nassau Zuilensteinstraat 47 Telefoon 11202
DEN HAAG

Levering van alle soorten Automobielen en Motorrijwielen
'STALLING
BENOODIGDHEDEN - OLIE en BENZINE

Modemagazijnen
HENNEMAN & PLUKKER
Valeriusstr. 28-38
DEN HAAG
Grootste Speciaal Magazijnen
in Japonnen, Blouses, Rokken, Peignoirs, enz. enz.
Gedurende den Winter steeds nieuwe zendingen voile Blouses en Japonnen voor Indië

Piano's en vleugels
DUCANOLA
NON PLUS ULTRA
F. A. C. F. VAN DER DOES
LANGE HOUTSTRAAT 9
DEN HAAG
BREDA-MASTRICHT
Vraagt catalogus

P. DE KAT ANGELINO
MOEDRA'S OP BALI
MET 60 TEEKENINGEN VAN TYRA DE KLEEN
PRIJS gecart. 19.— geb. in geh. linnen f 11.50
„Hoe voortreffelijk zijn de priesters zelve geteekend. Met goed overleg is, zoodaer in de serie Boeddha priesters als in die van de Sjiwa-priesters, iedere persoon tweemaal geteekend, van voren en van terzijde, daardoor wordt de houding van het lichaam en in 't bijzonder van de handen zeer duidelijk.”
S (N. Rott. Crt.)
Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

"Aurora"
**NED. IND. VEREENIGING TOT ONDERLINGE
 VERZEKERING OP HET LEVEN.**
 HOOFDKANTOOR: TE BATAVIA
 Directeur van het bijkantoor voor Nederland:
E. H. CARPENTIER ALTING
 R. J. Schimmelpennincklaan 20, Den Haag

**NEDERLANDSCHE
 HANDEL - MAATSCHAPPIJ**
 Gestort Kapitaal f 80,000,000.-
 Statutaire Reserve 20,536,261.-
 Buitengewone Reserve 22,660,000.-
 Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
 Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.
 Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
 Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.
 In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
 Incasseeringen en Financieringen.
 Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
 Reiscredietbrieven.
 Deposito's.
 Rekeningen-Courant.
 Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

DE BAS & Co., Bankiers
 HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
 BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN
:: Safe-Inrichting ::

30326 TELEFOON 30326
**GECONTR. PARTICI-
 NACHT
 VEILIGHEIDS-DIENST**
 13 VAN BLANKENBURGSTRAAT 13
 Gecontr. Particuliere Nachtveiligheidsdienst
 Dir.: TH. KETJEN, Oud-Off. O.I. L.
 Eerste inrichting van dien aard in Nederland
 Kantoor: VAN BLANKENBURGSTRAAT 13c,
 DEN HAAG — — — — — Tel. 30326 662

■■■■■ EEN MOOI EN PRACTISCH ■■■■■
KERSTGESCHENK
 IS
MODERNE KOOKKUNST
 VAN FRANÇOIS BLOM
 GEBONDEN IN LINNENSTEMPELBAND
 f 5.50 :: f 5.50 S
 VERKRIJGBAAR BIJ DEN BOEKHANDEL EN BIJ
 DE UITGEEFSTER NOBELSTRAAT 20 DEN HAAG
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

ZOUTMANSTRAAT 42 **DE RENTEKAS** 's-GRAVENHAGE
Effecten - Coupons - Rekening-Courant
Spaarkas renteverg. 4 pCt. Safe-Inrichting

schap over 1924. Mijn werk op Midden-Celebes. Overzicht en toekomstverwachting. Rede van Dr. H. van der Veen.

Hel Goeng-gebied als type van een irrigatiewerk met niet gescheiden aan- en afvoer en meermalig gebruik van het water, door ir. W. F. Eijsvogel. (Arch. Suiker-industr. 1925, No. 41).

Resultaten van kunstbemesting bij de Inlandsche cultures op Java en Madoera, door ir. A. Wulff. Met kaartje. (Landbouw. I, No. 2, bl. 57).

De Mohammedaansche wet en het geestesleven der Indonesische Mohammedanen. Rede, in tegenwoordigheid van Z. Exc. den Gouv.-Gen. van Ned.-Indië uitgesproken op den 1en verjaardag van de Rechtshoog-school te Batavia op den 28en Oct. 1925, door den Hoog-leeraar R. A. Dr. Hoesein Djajadiningrat. (Weltevreden, G. Kolff en Co.).

West-Australië als exportland en afzetgebied voor Ned. Indische producten gedurende 1923-24 (eerste gedeelte). (Korte Berichten, 6 Nov. '25).

Eene nieuwe Borneo-expeditie, door S. Kaff. (Vragen van den Dag, Dec. '25).

Welke bedrijfsvorm is voor het radio-telegraafverkeer tusschen Nederland en Oost-Indië de meest wensche-lijke? door ir. A. E. R. Collette, met Naschrift door P. J. van Kesteren. (Econ.-Statist. Berichten, 9 Dec. '25).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers, 1925, No. 45. (Bureau voor de Volkslectuur en aan- verwanthe aangelegenheden te Weltevreden).

Een generaal uit den Java-oorlog (nl. H. P. de Kock), door S. Kaff. (De Ind. Verlofganger, 11 Dec. '25).

Suriname.

Eenige jaren geleden was een zeker deel van de Ne- derlandsche dagbladpers vol van plannen om de West- Indische Koloniën te verkoopen. Er was zelfs een vereeniging tot dat doel gesticht.

Men was er van overtuigd dat de Vereenigde Staten voor den aankoop een ongeteld aantal millioenen dollars zouden besteden, welke millioenen gebruikt zouden kunnen worden om de Zuiderzee te dempen, om de crisisschulden te delgen, om een vloot bouwen, om de belastingen te verlagen, enz., enz., enz. In de koloniën verwonderde men zich er over dat die koloniën — waarvan men niets dan kwaads wist te vertellen — op eenmaal zooveel waard waren geworden. Onze regeering verklaarde dat zij er niet aan dacht de koloniën te verkoopen; niettemin ging men van zekere zijde voort propaganda voor het denkbeeld te maken. Doch toen men zag dat er uit Amerika geen bod kwam verstomden de heeren propagandisten. Maar nu kregen wij — wel wat laat — het Octobernummer van de „Vragen des tijds” in handen en, tot onze groote verbazing, zagen wij dat de oude koe zoowaar uit de sloot is gehaald. Dit is gedaan door Mr. A. H. Lijdsman in een artikel, getiteld: „Overdracht van koloniaal bezit en hersel van den Franschen franc” Twee mogelijkheden van verdere sanering der economische verhoudingen”.

„Amerika — aldus de schrijver — verkreeg in vroegere tijden Louisiana van Frankrijk, het kocht in 1867 Alaska van Rusland en in 1917 de Deensch-West- Indische eilanden van Denemarken.

„Waarom zou de Unie niet verschillende Europeesche Koloniën koopen, welke in hare nabuurschap zijn ge- legen? Ik denk hier in de eerste plaats aan de drie Guyana's, aan het ten opzichte van het Panamakanaal zoo gunstig gelegen Curaçao en aan andere West-Indi- sche eilanden”

Mr. Lijdsman trekt er zich niets van aan, dat de Nederlandsche regeering verklaard heeft er niet aan te denken de West-Indische Koloniën te verkoopen. Hij denkt er wel aan en neemt zijn maatregelen. Om- streeks Paschen 1924 ontmoette hij te Parijs een be- kend en gezaghebbend Amerikaansch economist, te- genover wien hij zijn denkbeeld opperde. „Wij spraken in 't bijzonder over Suriname en Curaçao — vertelt Mr. Lijdsman — doch spoedig strekte het plan zich uit tot de Fransche koloniën, omtrent welke eventueele overdracht ik begin Juli 1924 een uitvoerig ontwerp toezond aan het Fransche Ministerie van Financiën.”

Dat is wel vriendelijk van Mr. Lijdsman, maar het is bij de onderhandelingen tusschen Frankrijk en de Vereenigde Staten nog niet gebleken dat dit middel om

de Fransche schuld gedeeltelijk te delgen mede o wogen is.

Engeland heeft heel wat koopwaar aan te biet maar daartoe behooren niet zijn koloniën.

Toen er in het begin van 1920 in Amerika stemt opgingen, dat Engeland een deel van zijn oorlogsschuld aan de Vereenigde Staten zou aflossen door hun een West-Indische eilanden te verkoopen, verklaard het Lagerhuis Lloyd George, toen prime minister, er bij de regeering niet het geringste voornemen stond om eenig deel van het Britsche Rijk te ruilen te verkoopen. En op zijn reis in West-Indië heeft Prince of Wales een zelfde verklaring afgelegd. Onze uitknipsels vinden wij er een uit „De Telegraaf” van 12 Maart 1920, eerste ochtendblad, een brief van den Londenschen correspondent met het opschrift „Britsch West-Indië en the almighty dollar”, en dan onder: „De nationale eer niet te koop”. Mr. Lijdsman leze of herleze dit artikel. Dat zal hem er van terughouden — zoo het in zijn voornemen mocht liggen ook aan den Britschen Minister van Financiën „uitvoerig ontwerp” toe te zenden.

Juist na het artikel van Mr. Lijdsman gelezen te hebben, kregen wij in de „N.R.Crt.” een telegram Londen onder de oogen, waarin Lord Birkenhead in zake de grenskwestie in Ierland — verklaart Engeland, een groot, rijk en veerkrachtig land is, in financieel opzicht tot een groot gebaar in staat en voorts dat geen land ooit een blijvende plaats de geschiedenis heeft ingenomen, dat niet vraagste- ken van financieelen aard ondergeschikt wist te- ken aan overwegingen van hooge politiek.

Daarna lezen wij de boodschap van president Coolidge aan het Congres. De president schat dat de be- lingen van de buitenlandsche schuldenaar-staten de Vereenigde Staten in de e.k. 62 jaar 20.000.000 dollars zullen bedragen, d.i. meer dan de geheele op- bare schuld der Unie.

Zullen de Amerikanen hieraan niet de voorke- geven boven het bezit van landstreken, waarvan last genoeg kunnen krijgen, landstreken waarin zij reeds zooveel kunnen ondernemen — en reeds on- nemen — als zij willen, zonder de beslommering die het administreeren van koloniën nu eenmaal vermedelijkelijk na zich sleept?

Het oude begrip koloniaal „bezit” moest nu te- plaats maken voor moderner opvatting. De Nederlan- sche koloniën maken deel uit van het Rijk.

De naam „koloniën” bestaat feitelijk niet meer. Men verkoopt geen deelen van het rijksgedebied aan vreemde natiën, zooals men een huis of een boerderij verkoopt. In die voormalige koloniën wonen menschen, die mede verkocht zouden worden. Evenmin als men aan zou denken b.v. Limburg aan België te verkoopen evenmin zou men de gebiedsdeelen Suriname en Curaçao kunnen verkoopen. En gesteld dat men het niet- temin deed, aan wie zou de koopsom toekomen? Aan Nederland of aan die „koloniën”? Nederland zou de hoogste aanspraak hebben op het bedrag, dat het in den loop der jaren aan subsidie aan die „koloniën” heeft verstrekt, al of niet met rente op rente. Maar wij zullen hierop niet verder ingaan.

Het is nu maar de vraag — schrijft Mr. Lijdsman verder — hoe de Amerikanen over den aankoop den- ken. „Ik wacht dien aangaande het rapport van de Amerikaansche deskundigen en hoop, dat het gunstig zal zijn.”

En nog verder: „Toen ik ruim een jaar geleden aan den hierbovenbedoelden Amerikaanschen economist mijn denkbeelden ontvouwde, destijds nog alleen be- trekking hebbende op Suriname, antwoordde hij spoor- taan: „I do not see, way we should not make some enquiry.” Indien alle Amerikanen van invloed en ge- zag er zoo over denken, zal dit de onderhandelinge- bespoedigen en het resultaat ten goede komen.”

„De onderhandelingen”. Zou men niet meenen dat Mr. Lijdsman een regeeringsopdracht heeft om Sur- name te verkoopen? Wat bedoelt hij anders met zijn onderhandelingen?

„Met de zeer gemengde tegenwoordige bevolking de kolonie zal Amerika geen last hebben en dit is een groot voordeel in het belang der voorgestelde trans- actie”

„Der voorgestelde transactie”!

Het wordt nu werkelijk grappig.

„Jongen, ga van den bok af”, zou men Mr. Lijdsman willen toeroepen, gedachtig aan zekere anecdote. Met de zeer gemengde bevolking zal Amerika geen last hebben. Neen, maar zal die zeer gemengde bevo- king geen last hebben van de Amerikanen met hun zeer ver gedreven rasvooroordeelen?

A. LOTGERING
 Tandarts
 Suezkade 72 - Den Haag - Tel. 32305
 Spreekuren: 8.30-9 v.m.
 1.30-3 namidd., 7-8 namidd. (behalve Zaterdag)

Wissel In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische
Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerenracht 471 **AMSTERDAM** Tel. 31290 en 35290
CURAÇAO **CARACAS**
VENEZUELA

Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië,
Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.

Incasseeringen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document.-Credieten

Wij kunnen het merkwaardige artikel van Mr. Lijdsman niet op den voet volgen. Daartoe ontbreekt ons niet de ruimte. Maar nog enkele opmerkingen mogen ons veroorloofd zijn.

„Wanneer wij Suriname opgeven, — aldus Mr. Lijdsman — kunnen wij onze energie concentreren op de Oost, enz. Die concentratie achten wij een gevaar voor ons land en men zal, nu het nog tijd is om tot bezinning te komen, wijs handelen die reeds bestaande concentratie op te geven. Nederland kan weinig of niets voor Suriname doen, verklaart Mr. Lijdsman. Dat komt juist door die concentratie op de Oost. Met een klein deel van het geld, dat in Indische onderwerpen belegd wordt zou Suriname een bloeiende kolonie worden. Allen tot oordeelen bevoegd zijn het hierover eens.

„Onder Amerikaansch Bestuur zou Deutsche werkracht en Duitsch kapitaal misschien aangetrokken worden tot deze kolonie en zich aldaar veilig gevoelen,“ schrijft Mr. Lijdsman. Meent hij dat die werkracht en dat kapitaal niet veilig zijn onder Nederlandsch bestuur?

Noch in de Engelsche, noch in de Fransche, noch in de Nederlandsche koloniën verlangt de meerderheid der bevolking naar Amerikaansch bestuur. Zou Mr. Lijdsman niet verstandig handelen zoo hij „zijn plan“ op gaf en de zaak overliet aan het beleid der respectieve regeeringen?

Het volgende stukje uit het blad „Suriname“ van 27 October zal Mr. Lijdsman zeker interesseeren:

„La question brûlante bij onze Fransche naburen is voor 't moment de overname door Amerika van de Antilles en Fr. Guyana, ter vereffening van de rekening van Marianne aan Uncle Sam.

In 't officieel orgaan van Cayenne sprak de Gouverneur van Cayenne dit bericht tegen. Doch trots deze tegenspraak is 'n deel van 't volk niet gerust. Men wenscht sterk te protesteeren tegen dit idee.

Dit zal misschien leiden tot 'n samengaan van alle groepen en wellicht 'n eind maken aan 't politiek geharrewar dat steeds als een kanker aan Cayenne's welvaart wroet.“

En nu gaan wij voor ons genoegen herlezen het aardige artikel van S. Kalf, „Koloniaal opruiming“ in de „Indische Gids“ van 1 November 1919.

Verbetering: In het artikel „Suriname“ in het vorige nummer heeft de zetter een nieuw woord gemaakt: „onnoozele“. Bedoeld was: „onnoozele“.

Curaçao.

De emigranten van Cuba.

De *Amigoe* verhaalt over de lotgevallen der emigranten nog het volgende:

Zondag 25 Oct. vertrok de *Gracia Maria* van Aruba, om na de beide vruchteloze pogingen van de sleepboot *Neptunus* van de C. P. I. M., de *Ave Maria* op te sporen.

Zij ontmoette de A. M. bij *Punta Gallinas* op de Noord-Westkust van Goagira en nam daar 137 passagiers van de A. M. aan boord en liet er nog 15 (of 18) achter. Deze 137 passagiers zijn de vorige week Donderdag op Aruba aan wal gebracht.

De latere berichten van deze week melden, dat de *Ave Maria* zelf (dus de goulet die van 22 Sept. al van Cuba onderweg was), deze week Maandagmiddag met de achtergebleven 15 (of 18) passagiers op Aruba is binnengelopen.

Verder was aan de *Amadéo*, een andere Arubiaansche goulet, opdracht gegeven, de in Rio Hacha achtergebleven arbeiders mede te brengen.

Dienzelfden dag kwam iets later een andere bark, de *Ibis*, op Aruba binnen, komende van Rio Hacha, met 34 passagiers, bijna allen Curaçaoënaars.

Woensdagmorgen is de *Ina Vanterpool*, die de vorige week van hieruit naar Aruba een reis maakte, om dokter Nunez met zijn gezin en inboedel daarheen te brengen, van Aruba teruggekeerd en bracht hier 45 Curaçaoënaars werklieden binnen, afkomstig van Curaçao, 4 van Bonaire en 2 van St. Martin, terwijl de *Ligia*, Donderdag van Aruba binnengelopen, hier nog ruim 30 arbeiders aanbracht.

Intusschen is nog bekend geworden, door La Union gepubliceerd, dat van die 100 passagiers van de *Ave*

Maria, die te Rio Hacha aan wal waren gegaan, 35 op den 22en October door de bark van den *Brandhoff*, eigendom van den Colombiaan Victor Ponce, van Rio Hacha naar Sta. Martha waren overgevoerd. De overige arbeiders, nog te Rio Hacha achtergebleven, werden dienzelfden avond door de bark *Refugio* te Sta. Martha aan wal gebracht.

Deze arbeiders werden echter eerst door het Gouvernement aldaar niet aan wal toegestaan, omdat het geen emigranten voor Colombia bestemd waren. Later geschiedde dit wel, toen de heer Ponce zich voor hen verantwoordelijk stelde.

Volgens de verklaring van den heer Ponce, die hier 25 October met de Fransche boot *Perou* aankwam, waren al die passagiers, door zijn barken v. d. *Brandhoff* en *Refugio* te Sta. Martha aan wal gebracht, zonder geldmiddelen en konden de reis niet bekostigen.

Gelukkig dat die menschen hier nu overvloedig werk vinden. Het is te hopen, dat zij nu voor goed het reizen naar Cuba enz. hebben afgeleerd.

Er zou een interessante reisbeschrijving kunnen geleverd worden van de lotgevallen dezer arbeiders aan boord van de *Ave Maria*, sinds hun vertrek van Cuba op 22 Sept. en hun verdere reis per v. d. *Brandhoff*, *Refugio*, *Gracia Maria*, *Ibis*, *Amadéo*, *Ina Vanterpool* en *Ligia* tot hun aankomst op Aruba en Curaçao in de eerste dagen van November.”

Wat Curaçao mist?

Het is onze ervaring, dat het ongelooflijk klinkt voor wie het niet met eigen oogen gezien heeft, dat op en in Curaçao geen enkele boekhandel is. Wij weten ook wel, dat er libreria's zijn, althans raken, die zich als zoodanig aandienen, maar wat men in Holland onder boekhandel verstaat, zal men tevergeefs zoeken. Men moet ondervonden hebben wat dit gemis beteekent, om al het verschrikkelijke ervan te beseffen. Wat op de markt te koop is, hoort men op zijn vroegst uit de kranten twee of drie weken later dan hier. En dan nog onvolledig en slechts oppervlakkig. Een boek of tijdschrift ter inzage — uitgesloten. Bestellen op goed geluk, en maar kalm afwachten wat er komt. Geweldig hooge portokosten.

De levensvatbaarheid van een goeden boekhandel zal voor eenige jaren niet groot geweest zijn. Nu zal dit ongetwijfeld beter zijn door de groote uitbreiding die het Europeesche element der bevolking heeft ondergaan. Maar ook de Curaçaoënaars zullen er niet rouwig om zijn, wanneer, wat de Spaansche en Engelsche cultuur naast de Nederlandsche biedt op het terrein van wetenschap, letterkunde en kunst, onder hun oogen gebracht wordt. Er zijn ook onder hen fijnproevers, die kieskeurig zijn.

Er schijnen geruchten te gaan, dat er plannen bestaan om te overwegen, of een echte boekhandel op Curaçao bestaansmogelijkheid heeft. Voorzichtiger kunnen wij het niet zeggen, opdat niemand zich met een doode musch verblijde.

Als allen de handen ineenslaan, gelooven wij aan de levensvatbaarheid. En dan komt de boekhandel er. En daarna een goed dagblad!

Scheepvaartbeweging.

De schepenlijst van de afgelopen maand *October* wijst 161 stoomboorten aan. Er is wel geen teruggang bij de laatste maanden, doch het getal stijgt langzaam en blijft nog ver ten achter bij het recordcijfer van 204 stoomboorten bereikt in Mei 11.

Het olietransport van Maracaibo werkt nog niet met volle kracht. Dagelijks komen niet meer dan 2 of 3 tankboorten binnen. (A. d. C.)

De Gouverneur

heeft den 10den November 1925 een reis ondernomen naar de bovenwindsche eilanden, die ongeveer drie weken zou duren.

De Curaçao'sche bank.

18 Juli 1925 had de gouverneur een voorstel ingediend betreffende uitbreiding van het bankbiljettenkapitaal en vaststelling van nieuwe dekkingsvoorschriften, zulks in verband met de gebleken behoefte aan meer ruilmiddel. Na het voorloopig verslag heeft de gouverneur nu echter bij memorie van antwoord meegedeeld, dat de regeering de inrichting en werking van de bank bij de wet wil regelen. Het voorstel is mitsdien ingetrokken. Over de wetsvoordrachten zal vooraf het oordeel van den Kolonialen Raad worden ingewonnen.

Miniaturas

is de titel van een nieuw maandschrift onder redactie van R. de Pool, dat eind October op Curaçao verschenen is. In de *Amigoe* lezen wij ervan:

Het beste adres

voor de levering van Koloniale Waren
en Comestibles is

P. VROLIJK, Haagschestr. 1
Scheveningen - Telefoon 52159
THUISBEZORGING ZONDER PRIJSVERHOOGING

Mevr. JOH. VAN DER WISSEL
Goudsbloemlaan 8
DEN HAAG

LEERARES PIANO- EN
ENSEMBLESPEL
SPREEKUR VAN 1.30 TOT 2.30

INSTITUUT VOOR MAGNETISME EN MASSAGE

HOOGTEZON EN DIATHERMIE
W. F. WAGHTO, ARTS
Gevestigd v. GALENSTRĀAT 70, b/h PR. HENDRIKPL.

Spreekuren: 8.30-10 uur voormiddag, 1.30-3 uur namiddag 7-8 uur 's avonds. Spreekuur Oogarts: Zaterdagmiddag van 3.30-4.30 uur. Magnetiseurs-Masseurs: H. C. ORIF VAN AMSTEL, W. P. MÖNZE.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw groote opgaven, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen
Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

UTRECHT.

Stichtsch Bouw- en Woningbureau

Stationsplein - ZEIST - Telefoon 81

Ontwerpen en Uitvoeren van plannen voor Landhuizen en Villa's, enz. enz.
Aankoop, Verkoop en Verhuren van vaste goederen en gemeubiteerde percelen.

Directeur: P. A. EBELING, Architect

GEBR. GERLACH

VOORSTRAAT 51 TELEF. 3475
hoek Jansveld
UTRECHT

Dames- en Heeren-Kleermakers
Uniformwerkers
Uitrustingen
voor Oost- en West-Indië

„DE STAD UTRECHT“

OUDE GRACHT 194 TELEFOON 4198
bij de Gaardbrug, einde Lijnmarkt.

Glas, Porselein en Aardewerk
GRATIS VERPAKKING VOOR INDIË.
GARANTIE VOOR BREUK.

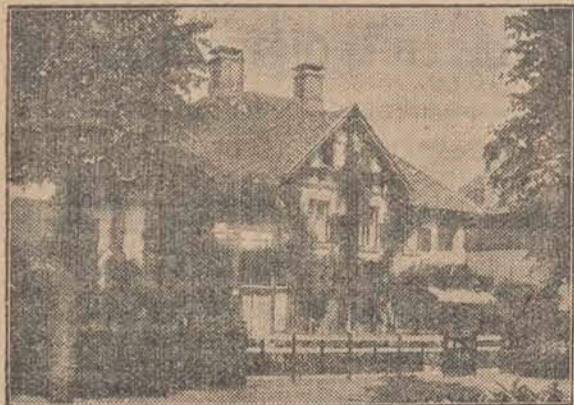
CASSA MARIS

Bedden- en Meubelmagazijn
NEPTUNUSSTRAAT 76-78
DEN HAAG

Vakkundig Reparatie-Atelier

voor Stoffeederij,
Bedden, Matrassen en Markiezen

Villa „WELKOM” — Hilversum
Sumatralaan 15-17 - Telef. 1384

Goed Tehuis voor kinderen met volledig toezicht op studie
Goed lager-, middelbaar- en hooger onderwijs te Hilversum
Aanbevelingen zowel uit Indië als uit Holland.
VRAAG DIE AAN. Zuster C. C. OBENHUIJSEN

Het soliedst adres

voor Electriche benodigdheden
en Installeeren van electriche
geleidingen, is

M. A. VROLIJK

Thomsonlaan 41 Telef. 35618
'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

CIVIELE EN MILITAIRE
INDISCHE
UITRUSTINGEN

Witte Pakken f 9,50
en hooger

HET UITRUSTINGENHUIS
DEVENTER TEL. 400

Geïllustreerde Catalogus
op aanvraag
zonder eenige verplichting

Drogisterij FA. DE BOER

G. KEHLENBRINK, Drogist - Apoth.-Ass.
Paulus Buysstr. 9 - DEN HAAG - Telefoon 51893
Drogerijen - Chemicaliën
Verbandstoffen. - Verplegings-Artikelen
Binnen- en Buitenlandsche Spécialité's
Minerale- en Medicinale Wateren
TOILET-ARTIKELEN
Medicinale- en Toilet-Zeepen in diverse soorten
SCHOONMAAKARTIKELEN BORSTELWERK ETC.

Dansinstituut J. HOVERS

Goudenregenstraat 170 's-Gravenhage

De moderne dansen in 6 lessen

Spreekuur dagelijks van 8-10 uur n.m.

„Zoals de titel reeds aangeeft, is het in het Spaansch geschreven. Het is zeer mooi geïllustreerd met lokale kiekjes, o.a. van de C. S. C.

Advertenties nemen er een ruime plaats in. De vóór-pagina vertoont een gezicht op de Fortmuur en de protestantsche kerk in driekleuren-druk.

Het eerste nummer van 36 bladz. is een mooi begin.”

Uit den Verren Vreemde.

Om den gouden horen.

Briand, Fransch minister van buitenlandsche zaken, heeft zich er toe gezet alsnog een poging te doen, om als bemiddelaar op te treden tusschen Turkije en Groot Britannië in de Mosoelkweslie. Hij heeft zelfs reeds een onderhoud gehad met Fethi bey, den Turkschen gezant te Parijs, dien hij zou hebben gewezen op de voor-deelen van een verzoenende, gematigde houding, boven een drijven van de Turksche eischen op de spits. De Fransche gezant te Angora, de bijzonder bekwame oud-minister van koloniën Albert Sarraut, heeft zich in denzelfden geest al tot de Turksche regering gericht.

Na alles wat Turkije ons te leeren heeft gegeven, door zijn houding te Lausanne, te Genève, en ook tegen-over de procedure voor het Internationaal gerechtshof te 's Hage, alsmede door zijn daden tijdens het geschil met Irak — want feitelijk is de Mosoel-kwestie geen geschil met Groot-Britannië, doch een met Irak, waar-over Engeland mandaat-houder is —, na dit alles durven wij van de bemoeienis van Briand geen groot resultaat verwachten.

Turkije is de welwillendheid zelve voor zoover het erom gaat goeden raad aan te hooren; maar 't heeft vooruit vastgesteld dat het het Mosoel-petroleumgebied zelf wil hebben en niet aan Irak gunt. Uit elk advies weet 't een motief voor zijn recht of belang te halen, wat daarnaast bijgebracht wordt, wordt dan terzijde gezet, om alleen klem en kracht te zetten bij de punten die Turkije ten goede kunnen komen. Telkens weet Angora uit de zoo voortgezette behandeling nieuwe verwijten te halen aan het adres van hen, die een poging gedaan hebben om de zaak in 't reine te brengen. Zoo wilde de Volkenbond aan de uitspraak van de commissie van Lausanne en den Volkenbondsraad kracht van beslissing geven, terwijl Turkije haar slechts als advies had gedacht. Zoo wilde het Haagsche Internationaal gerechtshof voor de Volkenbondscommissie, die alleen recht van uitspraak heeft met algemeene stemmen, de beperking invoeren dat hierbij de stemmen der betrokken partijen uitgesloten zijn, hetgeen volgens Turkije, niet overeenkomstig het betreffende artikel van het pact van den Volkenbond is. Zoo heeft de Volkenbond de commissie onder generaal Laidoner naar de Turksch-Iraksche grens gezonden, zonder hiervoor de goedkeuring van Turkije gevraagd te hebben.

Door deze opsomming willen wij niet uitmaken in hoever Turkije in al deze zaken gelijk heeft, maar erkend moet worden dat 't partij weet te trekken van het nog onvaste en nieuwe in het Volkenbondsinstuut, zooals dit, uit den aard der zaak, in meer dan een opzicht een tegenstelling is van de nog geldende soevereine rechten. Erkend moet ook worden, dat Turkije zulks met te meer recht mag doen omdat het zelf geen lid van den Volkenbond is en van die soevereine rechten dus niets los heeft gelaten, zooals wel 't geval is voor staten, die tot het internationaal verbond zijn toetreden en zijn pact aanvaard hebben.

Mocht de Raad van den Volkenbond tot een uitspraak in de Mosoelkweslie komen, dan voelt Turkije zich met de hier aangevoerde en andere beweegredenen sterk, om die uitspraak niet te erkennen. En wat dan?

Men weet hoe wij hier, reeds in den tijd der Lausanner-conferentie voorspelden, dat Turkije slechts deze keuze zou laten: goedschiks alles, of anders erom vechten.

De Raad van den Volkenbond gaat nu wel beseffen dat 't inderdaad hierop neerkomt. Maar alles aan Turkije geven, omdat het niets wil toegeven, dat wil de Raad toch niet. Er om laten vechten wil de Volkenbond en wil ook Engeland niet. Het zou de idylle Locarno-Genève nu ook wreed verstoren! Zodoende voelt Angora zich met elk uitstel sterker. Sterker doordien Turkije uit elke poging een argument tegen de tegenpartij weet te putten, dat wordt aangewend om in eigen land de stemming tegen Irak, Engeland en Volkenbond nog wat aan te wakkeren; sterker doordien 't om verfoeilijke petroleum-belangen gaat; sterker doordien Turkije met troepenconcentratie, leger-

Dr. F. VAN DER FEEN, Apotheker

Fred. Hendriklaan 32 - 's-Gravenhage - Tel. 5004

Binnen- en Buiteni. Verpakte
Geneesmiddelen verkrijgbaar

versterking, deportaties enz. antwoordt op aanmaningen en bedreigingen zonder dat iemand aertegen ingaan.

Wij vreezen, dat de poging van Briand ten slotte niets ten goede zal vermagten te bereiken. Mustafa Pacha en zijn regeering zullen vermoedelijk ook de uit nieuwe argumenten halen, en in de Locarno-Genève stemming nieuwe nadere aansporing vinden om te harden in hun eisch: alles.

Als dit blad verschijnt kan de uitspraak van den Volkenbondsraad wellicht bekend zijn. Deze zou week moeten vallen. Naar nu weer nader bevestigd wordt ijvert Engeland sterk voor: „Irak alles” dringt 't op een dadelijke beslissing aan. De oplossing is er dan echter niet. Angora geeft niet toe.

Genève-Locarno-Genève.

Nog vóórdat onze opmerkingen in het vorige nummer verschenen waren, was er al nader nieuws betreffende de behandeling van het z.g.n. ontwapeningsvraagstuk door den Volkenraad te Genève. Den 12 hield die raad een bespreking over het rapport van het comité, dat uitgebracht is ter inleiding van de stelling van een werkprogram van een bijzondere commissie — men lette wel: *bespreking van rapport inleiding van de instelling van een werkprogram een commissie*. En die commissie zal er dan zijn *voorbereiding* van een internationale conferentie te komen tot wapenbeperking. Men ziet: uiterst dachtzaam wil men te werk gaan. In die bespreking van den Volkenraad stelde hij de lijst vast van de ten, die, buiten en behalve de tien leden, welke, vertegenwoordigers van hun volk, reeds zitting hebben in den Raad, in die bijzondere commissie zal vertegenwoordigd zijn: t.w. Duitschland, Sowjetland, de Ver. St. v. N. Amer., Polen, Roemenië, Slavië, Finland, Bulgarije en ons land. (Zal deze geen protest uitlokken van andere landen, leden den Volkenbond?)

Met het bericht over dezen stap voorwaarts kwam echter tevens dat van oneenigheid tusschen Paul Boncour, de eerste Fransche-, en Lord Cecil, de eerste gelsche vertegenwoordiger, betreffende art. 16 van het pact van den Volkenbond in verband met de ontwapeningskweslie: in hoever kan en mag een staatsveiligheidsstelling door Volkenbondshulp rekenen dien hij aangevallen mocht worden? Een ander van verschil betrof de vraag, in hoever de ontwapeningscommissie zich ook te bemoeien zal hebben met de mogelijkheid om vredesindustrieën snel om te zetten in oorlogsbedrijven. Naar verluidt is, vooral door zij Benesj, die al meer redding bracht, nu een formulering gevonden, die de tegenstrijdige inzichten met elkander verzoent.

Mede bracht de telegraaf de boodschap van den president der Ver. St. aan het Congres te Washington, waarin hij de kans op deelname van Amerika aan den arbeid der Ontwapeningscommissie, op zijn zachtst genomen, zeer twijfelachtig maakt, al zal wellicht de vertegenwoordiger als „man ter zijde” de vergaderingen wel willen bijwonen. Coolidge beschouwt de ontwapeningskweslie, zooals deze zich na Locarno stelt, als een zuiver Europeesch probleem. De regeering wensch niet deel te nemen aan een conferentie, die in verband met de plaats waar zij wordt gehouden met haar samenstelling, waarschijnlijk voor de Ver. St. van geen nut zou blijken te zijn.

Rusland ziet in de verbetering van de politieke en economische verhoudingen in West-Europa een aanmaning om zijn positie opnieuw te regelen. Reeds heeft de nieuwe Russische gezant te Parijs, Rakofsky, bij zijn begroeting van het Fransche staatshoofd, dit uitgedrukt op de gebruikelijke Sovjet-maniër: Wil men geloof worden, wil men dat de geest van Locarno tot werkelijkheid zal worden en dat de pacificatie niet een mislukking uitloope, maar een werkelijkheid worde? Dan zal men met Rusland verdragen moeten sluiten.

Dit is natuurlijk zoo niet alleen tot Frankrijk gericht. Tsitsjerin en Rakofski treden, op 't oogenblik dat wij dit schrijven, te Parijs als gastheeren op, een diner van 100 couverts, waarbij de keur der diplomatie en der politiek genoodigd is. Een soort van Sovjet-conferentie om Locarno-Genève te beklinken.

Met dit al zit Rusland nog niet aan te Genève. Rakofsky heeft in *L'Oeuvre* een artikel over Rusland en den Volkenbond geschreven, waarvan naar 't ons voorkomt, deze zin de strekking voldoende duidelijk weergeeft: „Hoewel wij niet negen zijn om tot den Volkenbond toe te treden, zullen wij deelnemen aan elk initiatief dat nuttig voor ons is en dat bestemd is den

GEOPEND

MAISON VERBAAN
MODERNE DAMESKAPSALON
MASSAGE - MANICURE - PEDICURE

PR. MAURITSPLEIN 21 - DEN HAAG

GEBR. v. EGMOND

H. Zwaardecroonstr. 130, Tel. 71639
DEN HAAG

Aanleg en onderhoud van Tuinen
Levering van alle soorten planten

Vraagt gratis prijsopgaaf

Koffie- en Theehandel PADANG ZWOLLE

In verschillende plaatsen kunnen nog **Vertegenwoordigers(sters)** aangesteld worden. Verkoop aan particulieren. ^{309L}
AANVRAGEN AAN BOVENSTAAND ADRES

Hardjodirringo met zijne voordracht Saidja en Adinda. Wat hier geleverd werd was kunst. Ieder, die den Javaan eenigszins kent, voelt hoe hierin het geheele Oostersche zieleleven wordt vertolkt. Gedurende het spel was het in de zaal muistil, doch toen Hardjodirringo zweeg en het publiek tot de werkelijkheid was teruggekeerd, barstte een luid applaus los, wat Hardjo, onze Westersche manieren in aanmerking genomen, zeker wel de grootste voldoening heeft moeten geven. Na eene pauze van 15 minuten, gedurende welke tijd in de foyer thee werd geschonken, werd de Javafilm afgerold. Wij genoten hiervan bijzonder. Het voerde ons voor eenige oogenblikken terug in het land, dat wij, Indischmensen, zoo lief hebben leeren krijgen en een gevoel van spijt, dat wij zoo veel schoons vaarwel hebben gezegd, kwam in menig onzer een oogwenk terug. Het was een schitterend geslaagde middag, waarop onze afdeling met trots mag terugzien. Hoppen wij, dat deze propagandavoorstelling voor onze afdeling rijpe vruchten moge dragen.

J. FRANKE.
 Secretaris.

Mededeelingen.

Van het Informatie-Bureau:
MET VERLOF UIT INDIE AANGEKOMEN
AMBTENAREN:

- S. Smit, onderwijzer bij de Kweekschool voor Inlandsche onderwijzers, Midsland op Terschelling.
- W. M. Roda, loods 1e kl. bij den Haven- en Loodsdienst, Den Haag, Schenkweg 66.
- J. van 't Hof, politie-opziener 2e kl. bij de Algemeene Politie, Amsterdam, Bertelmanstraat 14.
- Mej. J. J. G. Beddings, hoofdverpleegster bij het Krankzinnigengesticht te Buitenzorg, Rotterdam, Hoflaan 94.
- J. H. P. Prins, hoofdbeheerder van 's Lands pandhuis, Nice, Bureau Hollands 31, Rue Verdi.
- G. C. Boekhoven, controleur 1e kl. bij de P.T.T., Rotterdam, Joost van Geelstraat 34a.
- W. Ch. Leyding, commies 1e kl. bij de P.T.T., Amsterdam, Haarlemmerhouttuinen 18 II.
- W. Mertens, inspecteur van het Eur. Lager Onderwijs, Nijmegen, Balistraat 5.
- J. A. Staal, wnd. onderwijzer 1e kl. bij het O.E.L.O., Oudewater.

VOOR DEN INDISCHEN DIENST IS BESTEMD:
 J. Loots te Vierhuizen (Gr.), als onderwijzer bij het M. U. L. O.

Het beste adres voor prima kwaliteit
HEEREN- en DAMES-SCHOEISEL
 NAAR MAAT tegen zeer voordelige prijzen is ⁵⁶⁰
JOHAN HEUTS-'s-GRAVENHAGE
 GROOT HERTOGINNELAAN hoek VOLTA STRAAT
 Concurrereet met de beste huizen uit het Buitenland
 TEVENS PRIMA REPARATIE-INRICHTING

wereldvrede te verzekeren." „Te verzekeren" naar Sovjet-opvatting natuurlijk.
 De voorbereidende commissie voor de ontwapeningsconferentie zal op 15 Februari te Genève bijeenkomen. In afwachting daarvan zullen wij hier nu aan andere brandende vraagstukken uit den vreemde voorrang gaan geven.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Apeldoorn.

Dinsdag 8 December hielden we de aangekondigde lezing in het keurige zaaltje van „het Posthuis" op 't Loo. Ondanks de koude en slechte wegen was de opkomst zeer goed. Voornamelijk naar aanleiding van een flinke serie lichtbeelden werd een overzicht gegeven van Indië — als eerste les, een soort algemeene inleiding. We hopen er eens weer te komen en dan met een meer speciaal onderwerp.

Woensdag 9 December trokken we naar Beekbergen, waar we ook nu weer in Hotel „de Smittenberg" onzen tweeden avond zouden houden.
 Helaas, de dooi had de wegen tot pap gemaakt en bovendien waren er twee kerkelijke bijeenkomsten, waardoor 't bezoek zeer gering was en de lezing werd ingekrompen tot een praatje bij plaatjes. Niettemin — ook hier weer terugkomen, doch niet op Woensdag of als 't hard dooit.

De Secretaris,
 J. C. BAARS.

Afdeling Groningen:

Woensdagmiddag 9 Dec. gaf onze afdeling in het Luxortheater eene eerevoorstelling, speciaal voor genoodigden, van de bekende Javafilm. De directie van dit theater had voor dezen middag met groote bereidwilligheid haar gebouw, film en den heer Hardjodirringo ter beschikking van ons bestuur gesteld, waarvoor wij haar hier gaarne een woord van grooten dank brengen. Een 500-tal genoodigden hadden aan onzen oproep gehoor gegeven. Onder de aanwezigen merkten wij op den Burgemeester onzer veste, den commandant der Kon. Marechaussee, professoren en enkele andere autoriteiten. De voorzitter opende de galavoorstelling met enkele woorden, waarin hij het doel en streven met enkele woorden, waarin hij trad Hardjodirringo-Vereniging uiteenzette. Hierna trad Hardjodirringo op met zijn volksdans. Het bewonderende publiek werd in verzoening gebracht door de vaardigheids- en de bezieling, die daarin tot uitdrukking werd gebracht. Daarna kwam een korte pauze, waarin fragmenten van de 4 jaargetijden-film werden afgedraaid en toen kwam

Mutatiestaat van 9 tot 16 December 1925.

Nieuwe Leden:

- Mr. Dr. L. H. N. Bosch Ridder van Rosenthal, Burgemeester van Groningen, Groote Markt 29. f 5.
- Jhr. Mr. W. W. Feith, Rechter te Groningen, Ossenmarkt 8. f 5.
- G. J. D. Bauduin, Luit.-Kolonel Kon. Mar. te Groningen, Hooge Der A. 10. f 5.
- Mr. P. A. F. Blom, Burgemeester van Angerlo (bij Doesburg). f 5
- Firma J. J. Beijnes, Koninklijke Fabrik van Rijtuigen en Spoorwegen, Haarlem, Stationsplein. f 10.
- D. J. Wolhoff, Heemstede, Landzichtlaan 4. f 5.
- Mr. C. F. J. Gombault, Rotterdam, Oostzeedijk 116b. f 5.
- Mevr. W. van Helten-Fischer, Rotterdam, Heemraad-singel 62b.
- P. J. van der Putten, Techn. Ambtenaar P.T.T., Den Haag, Schuijtsstraat 217. f 5
- J. W. Wallbrink, Amersfoort, Utrechtsche Weg 213. f 5

Geïntroduceerd door:
 Secretaris-Penningmeester Afd. Groningen.

den heer W. C. Muller te 's-Gravenhage.

Secretaris Afd. Haarlem.

Voorzitter Afd. Rotterdam.

Secretaris-Penningmeester Afd. Den Haag.
 Eigen aanmelding.

Af schrijven:

V. L. de Lannoy, Gep. Resident, Den Haag, Dankertstraat 6 (overleden).

Adresveranderingen:

- W. A. Ginsel, Cand. Ind. Ambt., Leiden, van: Oegstgeesterlaan 27 naar: Hooge Rijndijk 110.
- Mevrouw G. M. Boegborn-v. d. Wal, Den Haag, van: Archimedesstraat 48 naar: Houtrustweg 58a.

- Mevrouw Martha Soesman, van: Den Haag, Frankenslag 87 naar: Soember Waras te Lawang.
- D. G. Draayer, Luit.-Kolonel Inf., van: Palembang naar: Malang.

J. L. DEBIJE : DEN HAAG
 Weimarstraat 171 A en B Telefoon 35391
IJzerwaren, Gereedschappen
 voor Vaklieden - Amateurs ⁴⁸²
 Verzending naar de Tropen onder garantie

Uitverkoop prima Bontmantels
 en Pelterijen, tegen sterk verlaagde prijzen. Mol, Persianer, Bisam (nerz-murmel-skunks) Biberette-veulen, Seal Electric, Antilope en Geit. Bontshawls en Bontgarnituren. Echte Vossen vanaf f 25.-, Bontvoeringen van f 30.-, Mantel, met bont gevoerd, naar maat f 90.-. ⁶⁰⁷
Firma JEAN PIERÔT
 88 VAN SWIETENSTRAAT 'S-GRAVENHAGE
 Gevestigd sinds 1903 Oud betrouwbaar adres

ELECTRISCHE GEYSERS
 Goedkoop — Zuinig — Gevaarloos
 Complete Electriche Sanitaire Installatiën
W. G. SCHEERES
 Electro-technisch Bureau ⁴⁰⁶
DEN HAAG
 Kantoor en Monsterkamer Hooigracht 1c Telef. 15170 Magazijn en Werkplaats Laan van Roos en Doorn 9

N.V. Meubelhandel en Taxatiebureau „NABA”
 Willem de Zwijgerlaan 52 - DEN HAAG - Telefoon 54497
 Het goedkoopste adres voor Complete Meubeleeringen
 In- en Verkoop van Nieuwe- en 2e-hands Meubelen
 Verzenaingen door geheel Neaerlana, Oos- en West-Indië
 Beleefd aanbevelend, DE DIRECTIE

FAVORITE
 ROBES - LINGERIES
 LA HAYE
 NOORDEINDE 50
 667
 Iste Etage vis-à-vis Haagsche Post

CITY THEATER
 Veenestraat - DEN HAAG - Tel. 15454
 Vrijdag 18 December en volgende dagen brengen wij U: ⁶³⁴
 Het groote Fransche Monumentale Kunstwerk
SALAMMO
 JEANNE DE BEALZAC als SALAMMO
 ROLLA NORMAN als MATHO

Dr. RABINDRANATH TAGORE
 Het Centrum der Indische Cultuur
 PRIJS f 0.60 S
 N.V. „ADI-POESTAKA"-'S-GRAVENHAGE

G. J. R. VAN DER GAAG & Zoon
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 279

s-Gravenhaagsche Begraffenis-Onderneming
 C. LOOIJE, Tasmanstraat 57, DEN HAAG
 Telefoon 33788 - Postrekening 46391

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 287
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
 Suezkade 122b DEN HAAG Tel. 33472

Wederom ontvangen een grooten aanvoer
Gandaria Assin

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELEN,
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN,
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELEN. 278

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN

doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen. Natuurlijk levert hij ook prima artikelen.
 Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk.
 Ook zijn reclamewerk moet er aantrekkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reclamewerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen.
 Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag:

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraichissements 224
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Vereeniging „OOST en WEST”
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongvrouwen uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied van personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.
TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 50752. Dit „Tehuis” biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.
TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indiësch bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 50248.
LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.
NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.
BUREAU VOOR ADVIZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de dames J. Franco Mendes-Calisch en L. Kappeljine van de Coppello-Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag van 2-4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.
 Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen, in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede voor verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
<p>Serie I</p> <p>No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
 " 2. Indische toestanden gezien door een Inlander.
 " 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 " 4. Sarikat-Islam.
 " 5. De Suikerrijverheid in Nederlandsch-Indië.
 " 6. De afschaffing van de laatste heerediensten op Java.
 " 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
 " 8. De Europeesche vrouw in Indië.
 " 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 " 10. Over de Kolonie Suriname.</p> | <p>Serie II</p> <p>No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 " 2. Het Javaansch looneel.
 " 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 " 4. De thee-cultuur op Java.
 " 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 " 6. Een doode taal in Indië.
 " 7. De inlandische dorpsgemeenschap op Java.
 " 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 " 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
 " 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.</p> |
|--|--|

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den hoofdverteenwoordiger der Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia

Zeebaboe's en Jongens
 beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
 Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden van Boetselaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 50248